

Luonnosta Sinulle

Arktiset Aromit ry:n luonnontuotealan julkaisu 2024

A woman with long brown hair and blue eyes, wearing a white sleeveless dress, is smiling and holding a wooden basket filled with various green herbs and white flowers. She is standing in a lush green field with tall grasses and wildflowers.

**TEEMANUMERO:
Luonnontuotealan koulutus**

Luonnosta Sinulle

Luonnontuotealan julkaisu 2024

TEEMANUMERO: Luonnontuotealan koulutus

Pääkirjoitus: Luonnontuotealan koulutus on avainasemassa alan kehittämisessä	3
Luonnontuotealaan liittyvät koulutukset – miten otat niistä tolkkua?	4
Luonnontuotealan osaajaksi – toisen asteen koulutuksen mahdollisuudet	6
Ainutlaatuinen koulutusjärjestelmämme	7
Erikoisammattitutkinnosta luonnontuotekehittäjiä	8
Tulossa: Työelämäyhteistyön kohtaamispaikka	9
Perustutkinnosta ammattitutkintoon ja yrittäjäksi.....	10
Luonnontuoteala vei mennessään	12
Luonnontuoteneuvojaksi oppisopimuksella.....	15
Luonnonvaratuottajan koulutus täydensi aiemman osaamisen	18
Kahden tutkinnon yhdistäminen onnistuu	22
Luonnontuotealan koulutusta Lapin ammattikorkeakoulussa.....	26
Täydennyskoulutusta luonnontuotealan ammatillisille opettajille	30
Suopursun ja koivun lumoissa	35
Uusi luonto- ja ympäristöalan työelämätoimikunta aloitti kolmivuotiskautensa.....	40
Pysy ajan hermolla!	41
Luonnontuotealan yritysneuvontaa Kemijärvellä.....	42
Kuiskiva syntyi kiinnostuksesta luontoon	44
Työn oppimista toisiltamme	48
Kerääjä.fi auttaa luonnontuotteiden kysyntää ja tarjontaa kohtaamaan.....	50
Osallistu retkilläsi Luomuksen kansalaistiedehankkeisiin!	52
Luonnonyrtit tutuiksi -opas innostaa luonnonyrttien maailmaan.....	55

Luonnosta Sinulle 1/2024

Julkaisija: Arktiset Aromit ry, Kauppakatu 20D, 89600 Suomussalmi
 Päätoimittaja: Birgitta Partanen. Toimituskunta: Päivi Avela, Anne Hytönen, Anu Tossavainen ja Marjut Turtiainen.
 Kannen kuvassa Jonna Vesterinen (sivun 18 juttu).
 Takakannen kuva: Johanna Palo-Parkkinen (sivun 44 juttu).
 ISSN 2736-9447

Luonnontuotealan koulutus on avainasemassa alan kehittämisessä

Meillä on ainutlaatuinen luonnontuotealan koulutusjärjestelmä. Missään muualla maailmassa ei liene mahdollista suorittaa ammatillisia opintoja luonnontuotealalla. Toisen asteen koulutus on kolmiportainen, ja lisäksi nyt on myös mahdollista agrologi (AMK) -tutkinnossa Rovaniemellä suuntautua luonnontuotealalle. Ala kytkeytyy myös moniin muihin koulutuksiin.

Luonnontuotealan koulutuksella on pitkä historia. Alun alkaen koulutus käynnistyi tarpeesta lisätä sienten talteenottoa ja käyttöä. Ensimmäinen sienineuvojakurssi pidettiin jo vuonna 1969. Neuvojat kouluttivat poimijoita ja neuvojien asiantuntemuksesta huolehtivat sienitarkastajat. Vuoden 1995 ammattitutkintolainsäädännön muutokseen mennessä keruutoiminta oli laajentunut sienistä muihinkin luonnontuotteisiin ja silloin aloitettiin keruutuotekoulutukset.

Nyt, lähes 30 vuotta ensimmäisten erikoisammattitutkinnon suoritusten jälkeen, meillä on hyvin monipuoliset koulutusmahdollisuudet sekä eri koulutusasteilla virallisessa koulutuksessa että sen ulkopuolella. Maan joka kolkasta löytyy mahdollisuuksia lisätä tietoutta luonnontuotteista ja niiden käsittelystä ja käytöstä. Myös verkkoluentoja ja itsenäisesti suoritettavia verkkokursseja on tarjolla.

Ala kasvaa ja kehittyy, ja koulutuksen on pysytävä ajan hermolla. Valtakunnallinen koulutuksen kehittäminen käynnistyi Polku luonnontuotekehittäjäksi -selvityksellä. Se sai jatkoa parhaillaan käynnissä olevasta, kolmivuotisesta luonnontuotealan täydennyskoulutuksesta. Tavoitteena on edelleen jatkaa kehittämistä niin, että eri oppilaitokset ja koulutusasteet saadaan yhdistettyä sujuvasti yhteistyössä toimivaksi verkostoksi ja

tarjoamaan alasta kiinnostuneille sopivan opin-topolun itse kullekin. Myös työelämäyhteistyön tiivistäminen ja sujuvoittaminen on tärkeänä tavoitteena.

Luonnontuoteala antaa mahdollisuudet monenlaiseseen yrittämiseen. Usein yritysten toiminta on sidoksissa johonkin toiseen toimialaan ja pohjautuu monen kohdalla myös aiempaan osaamiseen. Tässä lehdessä nostetaan useita esimerkkejä esiin alan koulutuspoluista ja yritys-toiminnasta.

Ammattimaiseen toimintaan alan toimialajärjestöt suosittavat alan virallisen tutkinnon tai vähintään tutkinnonosan suorittamista. Jos tarvittava osaaminen on jo hankittu muuten, käy sen osoittaminen näytössä oppilaitoksessa kätevästi.

Satoisaa suvea ja syksyä!

Toiminnanjohtaja Birgitta Partanen
 Arktiset Aromit ry

Kuva: Hannu Huttu.

Luonnontuotealaan liittyvät koulutukset

– miten otat niistä tolkkua?

Luonnontuotealaan liittyviä koulutuksia on tarjolla monelta taholta ja hyvin erilaisia ja -tasoisia. Ei ihme, liittyhän ala lähes kaikkien elämään, tavalla tai toisella. Oletpa sitten harrastaja tai nykyinen tai tuleva ammattilainen, voi runsaudenpula aiheuttaa hämminkiä ja valinnan vaikeutta.

Formaali eli muodollinen eli virallinen oppiminen on aina tavoitteellista, strukturoitua ja sitä tarjoaa yleensä koulu tai joku muu koulutusorganisaatio. Keskeistä on, että oppiminen tapahtuu tavoitteellisessa, yhteiskunnan hyväksymään tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa.

Virallisen koulutuksen lisäksi eri tahot tarjoavat harrastajille suunnattuja koulutuksia, jotka voivat toimia kiinnostuksen herättäjinä ja hyvänä pohjana myös viralliselle koulutukselle. Koulutusten jälkeen useimmille meistä alan ihmisistä jää jatkuva tiedonjano, ja halu ylläpitää, päivittää ja laajentaa osaamista. Myös siihen löytyy keinoja.

Viralliset koulutukset

Luonnontuotealan ammatillisia tutkintoja voi suorittaa toisen asteen oppilaitoksissa. Tutkintoja, joita ovat perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinto, kuvataan tarkemmin lehden seuraavassa artikkelissa.

Löydät toisen asteen luonnontuotealan tutkinnot ja niitä tarjoavat oppilaitokset Arktiset Aromit ry:n nettisivuilta!

Täysin luonnontuotealaan suuntautuvaa ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkintoa ei ole, lukuun ottamatta Lapin ammattikorkeakoulun agrologi (AMK) -koulutusta, jossa uutena suuntautumsvaihtoehtona on luonnontuoteala. Tämä koulutus esitellään sivuilla 26–29. Lapin AMK tarjoaa myös mahdollisuuden suorittaa luonnontuotealan opintoja avoimen AMK:n opintoina verkossa, mikä mahdollistaa osallistumisen asuinpaikasta riippumatta.

Yliopistokoulutuksissa ei ole luonnontuotealan tutkintoa. Monen alan opintoihin kuitenkin sisältyy luonnontuoteaiheita. Esimerkiksi metsä-, ravitsemus-, lääke-, eläinlääke- tai puutarhatieteen tai farmasian opiskelija pystyy hyödyntämään työssään luonnontuotetietoutta. Luonnontuotealaan linkittyviä gradun aiheita löytynee näistä kaikista..

Luonnontuotteet osana muita tutkintoja

Toisella asteella tutkintoihin kuuluu sekä pakollisia että valinnaisia tutkinnonosia. Oman kiinnostuksen mukaan on mahdollista sisällyttää opintoihin tutkinnonosia myös muista tutkinnoista ja räätälöidä tutkintoaan omien tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan. Esimerkiksi metsäalalla luonnontuotteiden tuotannon ja ravitsemusalalla

Perustutkinnossa otetaan luonnontuotteiden keruu haltuun, ja ammattitutkintoon kuuluu poimijoiden kouluttaminen.

niiden käytön soisi kuuluvan osaksi tutkintoja itsestään selvästi.

Nykyisin luonnontuoteala on todella paljon muuta kuin marjojen ja sienten talteenottoa ja jalostusta. Tutkinnoista löytyy hyvinvointituotteiden valmistusta niin ihmisille kuin eläimillekin, luonnontuotteiden aineosiin perustuvien tuotteiden tuotekehitystä ja innovointia, käsityö- ja koristemateriaalien tuotantoa ja jalostusta, erilaisia palveluja sekä ohjausta ja neuvontaa. Alasta on moneksi.

AMK-opinnoissa luonnontuotteet kuuluvat, tai ainakin niiden pitäisi kuulua (!), osaksi restonomiopintoja. Restonomien työtehtävissä korostuvat elämyksellisen ja kestävän palveluliiketoiminnan tuottaminen ja johtaminen matkailu- ja ravitsemusalalla.

Muita AMK-koulutusaloja, joihin ei välttämättä luonnontuotealan opintoja sisälly, mutta joihin niitä voisi ja olisi suotavaa sisältyä, ovat tärkeimpinä metsätalousinsinööri ja tradenomi (myyntiö/ pk-yrittäjäyys/matkailu ja wellness liiketointana/ wellness-liiketoiminta).

Monet muutkin tutkinnonsuorittajat, kuten terveydenhoitaja, sairaanhoitaja, sosionomi, gerio-

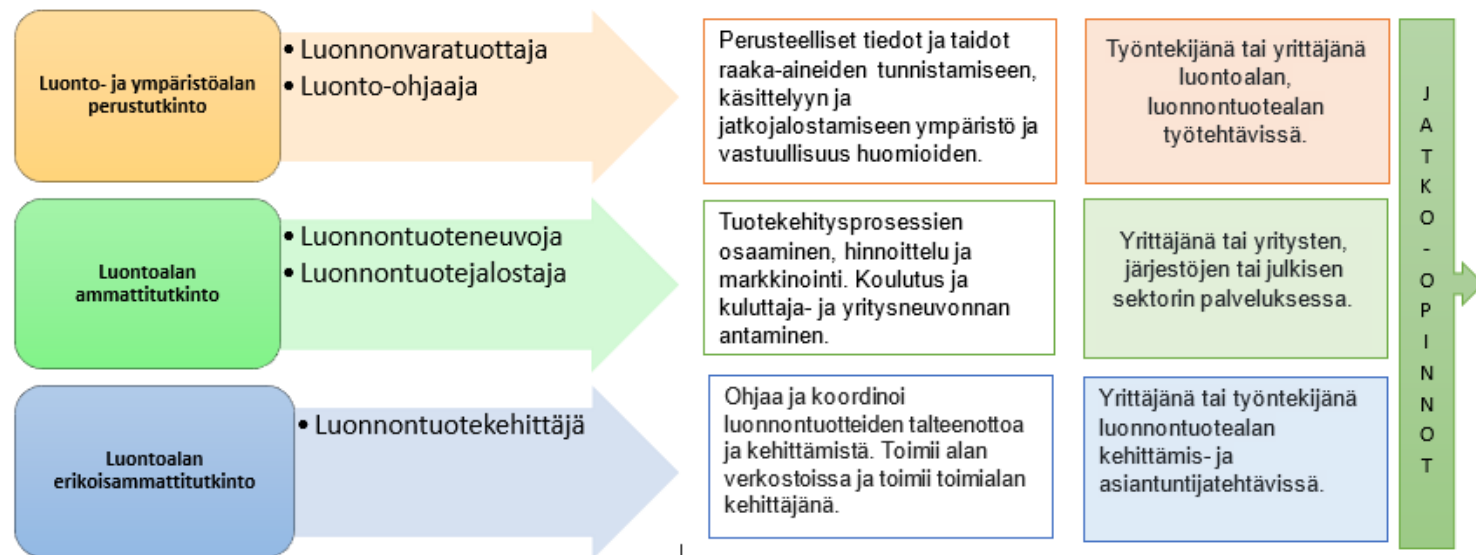
nomi, kuntouksen ohjaaja sekä estenomi, joka toimii kosmetiikan ja kauneudenhoidon parissa, voi hyödyntää luonnontuotetietoutta työssään.

Muu koulutus

Muuta, virallisen tutkintokoulutuksen lisäksi tapahtuvaa koulutusta on myös luonnontuotealalla joka lähtöön. Koulutuksia markkinoidaan useilla eri nimikkeillä, jotka voivat aiheuttaa hämmennystä.

Eri tahojen järjestämät koulutukset voivat toimia kiinnostuksen herättäjänä luonnontuotealalle, mutta yhtä lailla myös tukea ammattitaidon ylläpitoa. Kertaus on opintojen äiti, sanotaan, ja joka kurssilla yleensä oppii aina jotain uutta. Haasteena näissä virallisen opintojärjestelmän ulkopuolisissa koulutuksissa on se, että osallistuja ei voi välttämättä tietää koulutuksen tasoa.

Vain omaan käyttöön ja harrastusmielessä luonnontuotetietoa haluavalle nämä kurssit sopivat hyvin, mutta ammattimaiseen toimintaan alan toimialajärjestöt suosittavat virallisen tutkinnon tai tutkinnonosien suorittamista

Kokonaiskuva luonnontuotealan ammatillisesta koulutuksesta. Kuva: Arktiset Aromit ry.

Teksti: Anu Tossavainen

Luonnontuotealan osaajaksi – toisen asteen koulutuksen mahdollisuudet

Toisen asteen koulutus tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia kouluttautua luonnontuotealan ammattilaiseksi. Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto on laaja kokonaisuus, jonka avulla opiskelija saa kattavan kuvan luonnontuotealasta.

Perustutkinto koostuu kahdesta pakollisesta ja viidestä valinnaisesta tutkinnonosasta. Kokotutkinnon suorittanut kokoaa kaikkiaan 180 osaamispistettä. Perustutkinnon suorittanut luonnonvaratuottaja hallitsee siis moninaisia taitoja, ja hän voikin työllistyä yrityksiin työntekijäksi tai toimia yrittäjänä.

Perustutkinnon jälkeinen yrittäjyys on yleensä vaatinut opiskelijalta aiempaa yrittäjyystaustaa, jotta yritystoiminnan on voinut aloittaa perustutkinnon jälkeen. Usein luonnontuotealan perustaitojen haltuunoton jälkeen, on luonteva jatko ollut Luontoalan ammattitutkinnon suorittaminen.

Ammattitutkinnoissa perehdytään syvemmin tuotekehitysprosesseihin ja yrittäjyyteen liittyviin opintoihin kuten hinnoitteluun ja markkinointiin. Kokotutkinto koostuu kahdesta pakollisesta ja kolmesta valinnaisesta tutkinnonosasta, jolloin osaamispisteitä on kaikkiaan 150. Luontoalan ammattitutkinnoissa on mahdollisuus keskittyä joko luonnontuotealan neuvontaan tai jalostukseen tai vaikkapa suorittaa kumpikin osio, jolloin voi käyttää nimikkeitä luonnontuoteneuvoja ja -jalostaja.

Luontoalan erikoisammattitutkinto on laajuudeltaan 180 osaamispistettä, ja se muodostuu kahdesta pakollisesta ja kolmesta valinnaisesta tutkinnonosasta. Kokotutkinnon suorittanut luonnontuotekehittäjä osaa ohjata ja koordinoita luonnontuotteiden talteenottoa ja kehittämistä. Hän osaa toimia alan verkostoissa ja erikoistumisensa mukaisesti toimia vahvana lajintunnistussosaajana tai toimialan kehittäjänä.

Toisen asteen koulutus on joustava tapa opiskella ammattiin, sillä osaaminen osoitetaan näyttötilanteissa todellisissa työtehtävissä. Harvoissa tapauksissa osaamista osoitetaan tenteissä, lähinnä tenttejä käytetään lajiosaamisen arvioimiseen. Mikäli opiskelijalla on aiemmin hankittua osaamista, esimerkiksi aiheeseen sopivaa harrastuneisuutta tai lyhytkursseja, voidaan osaaminen tunnustaa ja tunnustaa osaksi tutkintoa tai tutkinnonosaa.

On myös muistettava, että toisen asteen tutkinnoista voi suorittaa myös tutkinnonosia. Opiskelija voi siis hankkia itselleen täsmäkoulutusta suorittamalla tietyn tutkinnonosan tai tehdä osaamistaan näkyväksi osatutkinnon avulla.

Tutustu tutkintojen perusteisiin!

[Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto](#) (180 osp)

[Luontoalan ammattitutkinto](#) (180 osp)

[Luontoalan erikoisammattitutkinto](#) (180 osp)

Ainutlaatuinen koulutusjärjestelmämme

Luonto- ja ympäristöalan tutkintoja suoritettiin vuonna 2022 yli 600, ja kaikkiaan tutkinnon-osia suoritettiin noin 4900. Suoritusmäärät ovat pysyneet samoissa lukemissa kuin aikaisempina vuosina. Aktiivisia koulutuksen järjestäjiä on 54. Luvuissa on laskettu kaikki osaamisalat eikä luonnontuotealaan liittyviä tutkintoja ole eritelty. Voidaan kuitenkin todeta, että luonnontuotealan koulutus kiinnostaa yhä edelleen.

Suomen koulutusjärjestelmä on ainutlaatuinen, sillä millään muulla maalla ei ole yhtä kattavaa luonnontuotealan koulutusjärjestelmää kuin Suomessa. Koulutusjärjestelmämme hämmästellessään muualla melkoisesti.

Oikeinko on mahdollista saada itselleen ammatti luonnontuotteiden keräämisestä, käsittelystä ja jalostuksesta? Yhtä lailla hämmästelystä jatketaan, kun kerrotaan perustutkinnon olevan opiskelijalle maksutonta, ja ammatti- ja erikoisammattitutkintojenkin kustannusten olevan satasten luokkaa.

Miten on mahdollista, että Suomen valtio rurssoi näin paljon luonnontuotealan koulutukseen? Mistähän mahtaa johtua, että juuri meillä suomalaisilla on niin vahvana luontoon ja luonnontuotteisiin liittyvä koulutus? Keräilykulttuuri on pitänyt meidät hengissä aikana, jolloin ruoka oli hankittava luonnosta joko keräämällä tai viljelemällä. Luonnosta on myös haettu hoitoa ja helpotusta erilaisiin vaivoihin.

Meitä suomalaisia moititaan usein siitä, että olemme unohtaneet luonnon hoitavat elementit. Usein vertailukohtana käytetään eteläistä tai itäistä rajanaapuria. Voi olla, että ajan saatossa olemme unohtaneet kasvilääkinnän ja luonnon hoitavuuden, eikä niiden rooli ole niin korostunut kuin muissa kulttuureissa.

Meillä on ollut ja on yhä tieto luonnon hyvästä tekevästä ominaisuudesta. Nyt se on osattu jälleen ottaa käyttöön. Tästä meidän tulisi pitää tiukasti kiinni ja huolehtia siitä, että meillä tulee

jatkossakin olemaan yhtä laajaa ja laadukasta alan koulutusta ja että se on kaikkien saatavilla.

Toisen asteen koulutus on ollut pitkään keskiössä luonnontuotealan ammatillisessa koulutuksessa, mutta viime aikoina myös korkeakoulukentällä on havaittu alaan kohdistuva kiinnostus. Esimerkiksi Lapin ammattikorkeakoulu on uudistanut agrologien opetussuunnitelmaa ja lisännyt opintoihin 55 opintopisteen verran luonnontuotealan opintoja. Ammattikorkeakoulu onkin luonnollinen jatkumo ammatillisesta koulutuksesta valmistuneille luonnontuotealan ammattilaisille.

Toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa eri tutkinnot valmistavat eri tehtäviin tuotan-

toketjuissa. Kaikkia niitä tarvitaan. Perustutkinnon suorittaneet hallitsevat alkutuotannon eli keruun ja raaka-aineiden käsittelyn niin, että ne saadaan laadukkaina jatkojalostukseen. He ovat koko toimialan perusta. Ammattitutkinto antaa valmiudet toimia vaativammassa tehtävässä, kuten jatkojalostajina ja neuvojina.

Erikoisammattitutkinnon suorittaneista odotetaan kehittäjiä, jotka pystyvät nostamaan alan toimintaa uudelle tasolle – ei vain yksittäisissä yrityksissä, vaan koko toimialalla niin kouluttajina, viranomaisten asiantuntijapuna kuin hanketoimijoina.

Teksti: Birgitta Partanen

Erikoisammattitutkinnosta luonnontuotekehittäjiä

Luontoalan erikoisammattitutkinnon tavoitteena on tuottaa alalle erikoisosaajia, jotka pystyvät toimimaan alan kehittäjinä. Alan erikoisammattitutkintokoulutus, joka aiemmin oli nimeltään keruutuotetarkastajakoulutus, oli vuosia tauolla, ja nyt valmistuviin luonnontuotekehittäjiin ja heidän toimintaansa vaativissa asiantuntijatehtävissä kohdistuu kovat odotukset.

Aiemmin alan korkein ammattitutkinto tunnettiin keruutuotetarkastajan erikoisammattitutkintona. Siihen valmentavaa koulutusta järjestettiin vuosina 1995–2015 painotuksen ollessa pitkälti lajintunnistuksessa.

Aiempiin tutkinnonperusteisiin kuului kolme tutkinnonosaa, joissa vaadittava osaaminen osoitettiin 12 näytössä, mikäli opiskelija halusi suorittaa koko tutkinnon. Opiskelijalla oli mahdollisuus myös erikoistua joko sieniin tai yrtteihin, ja suo-

rittaa vain niihin vaadittavat näytöt. Erikoisammattitutkinnon ennätti näillä tutkinnonperusteilla suorittaa hieman yli 150 opiskelijaa.

Tutkinnonperusteiden uudistamista koettiin saada alkuun alan toimijoiden aloitteesta jo vuonna 2006, mutta lopulta päivitystyö käynnistyi vasta vuonna 2010. Uudet, vaativat tutkinnon perusteet astuivat voimaan 1.11.2013. Nimenä oli luonnontuotealan erikoisammattitutkinto. Muutos aiempiin tutkinnonperusteisiin

oli kuitenkin niin suuri, ettei yksikään oppilaitos lähtenyt tarjoamaan koulutusta edes yksittäisiin tutkinnonosiin.

Tutkinnonperusteita muutettiin jälleen 2018, jolloin Luontoalan erikoisammattitutkinnoksi yhdistettiin luontoalan ja luontokartoittajan erikoisammattitutkinnot. Uudet tutkinnonperusteet astuivat voimaan 1.8.2018.

Nyt tutkintoon kuuluu kaksi pakollista tutkinnonosaa sekä valinnaisina suoritettavat 105 opintosuorituspistettä, käytännössä kolme tutkinnonosaa. Ne voi valita joko kymmenestä tutkintoon kuuluvasta tutkinnonosasta tai halutesaan yhden tutkinnonosan luontokartoittajan osaamisalalta – tai tutkinnon osa tai osia toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta. Joustomahdollisuuksia omien tarpeiden mukaan siis on.

Tutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäminen niin, että lukuisista tutkinnonosista olisi vara valita, vaatii kosolti erikoisosaamista. Lappian Muonion yksikkö tarttui kuitenkin haasteeseen ja käynnisti ensimmäisen erikoisammattitutkintoon johtavan koulutuksen vuonna 2022. Ensimmäiset luonnontuotekehittäjät valmistuivat joulukuussa 2023. Alkuvuodesta 2024 päättyi haku toiseen koulutukseen ja uudet opiskelijat aloittivat keväällä.

Tulevaisuudessa selvityksessä on alan toiveiden mukaisesti, että erikoisammattitutkintokoulutusta pystyttäisiin järjestämään verkostomaisesti muutaman oppilaitoksen kanssa yhteistyössä, jolloin kunkin oppilaitoksen erikoisosaamisella päästäisiin syvemmälle kussakin aiheessa ja kustannustehokkaammin. Rahoituksen kiristyessä yhteistyön tiivistäminen on ainoa keino laadun varmistamiseen.

Lisätietoja eat-koulutuksesta:

Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia
Ammattiopisto Lappia
Tunturi-Lapin osaamiskeskus
www.lappia.fi

Lisätietoa luonnontuotealan koulutuksen kehittämisestä:

Hänninen, T. 2007. Keruutuotekoulutus: historiaa- nykytilanne – tulevaisuus. *Sienilehti* 2/2007 Vsk. 59 ISSN 0357-1335. s. 50-53. Saatavilla: <https://www.funga.fi/Sienilehti/SL2007-2.pdf>

Työelämäyhteistyön kohtaamispaikka

Arktiset Aromit ry uudistaa verkkosivustonsa. Uudistuksen yhteydessä sivuston rakenteita muokataan niin, että oppilaitoksia ja opiskelijoita koskevat palvelut ovat helpommin löydettävissä.

Sivustolle tulee myös kohtaamispaikka, jonka avulla tiivistetään työelämäyhteistyötä ja viestitään tutkimustarpeista. Sen avulla voi hakea ja tarjota harjoittelupaikkoja, opinnäytetöitä ja työssäoppimispaikkoja sekä erilaisia projekteja.

Perustutkinnosta ammattitutkintoon ja yrittäjäksi

Teksti: Mari Törmänen

Olen Mari Törmänen Kuusamosta. Nuorena lähdin peruskoulusta suoraan työelämään, ja täysi-ikäisenä suoritin parturi-kampaajan opinnot. Tein alan töitä muutamien vuosien ajan.

Luonto, luonnonmukaisuus ja luonnontuotteet ovat kulkeneet mukani läpi jokaisen elämäntaiheen. Haaveilin ekokampaajan opinnoista, ja kurssitin itseäni monipuolisesti hyvinvointipuolelta.

Hoidin eläimiäni luonnontuotteiden tukemana, enkä osannut pitää sitä sen ihmeellisempänä – vaikka joskus sainkin kummaksuvia katseita nokkoskimppuja kuivatessani. Ajattelen, että tämä on verenperintönä tullut luonnollinen kiinnostus, mihin olen lopulta kasvanut ja löytänyt sitä tukeviin opintoihinkin.

Ensimmäisiin luonnontuotealan opintoihin ajauduin ystäväni kautta. Hän tavallaan toimi tienviittana yhdessä elämäni risteyksessä, missä piti päättää uusi suunta unelmien saavuttamiseksi.

Vaikka en vielä tiennytkään, miten asiat lopulta toteutuvat, ajattelin että onpa kiva koulu, kun siellä voi tehdä noin kivoja asioita. Vasta opintojen myötä huomasin iloiseksi yllätyksekseni, ettei työn tekemisen tarvitse tarkoittaa tiettyyn muottiin mukautumista, vaan tämä ala mahdollistaa melko luovankin toiminnan.

Ensimmäisenä suoritin luontoalan perustutkinnon luonnonvaratuottajaksi. Myöhemmin yritystoimintaa kehittääkseni suoritin myös ammattitutkinnon, jolloin sain luonnontuoteneuvojan ja jatkojalostajan paperit.

Koska olen enemmän tekijä kuin lukija, huomasin, että hyvin toiminnalliset opinnot sopivat minulle oppimisen kannalta parhaiten. Parasta oli kokea onnistunut oppimisen prosessi, joka lopulta aina innosti kehittämään itseään vielä enemmän ja hankkimaan lisää tietoa. Tukenani olivat äärimmäisen innostavat opiskelijakaverit ja opettajat, joiden kanssa pidämme vieläkin yhteyttä. Kannustavassa yhteisössä oppiminen oli hienoa.

Kun hakeuduin opintoihin, en tiennyt mitä odottaa, mutta opintojen mukauttaminen onnistui mielestäni todella hyvin. Kehitettävänä asiana pitäisin vielä tiukempaa paneutumista alan lainsäädäntöön ja muihin valvonta- ja testauskiemuroihin, joihin työelämässä tulee väistämättä törmäämään varsinkin ammattitutkinnon osalta.

Opintojen edetessä otin toiminimeni uudelleen käyttöön. Sen kautta luonnontuotealalla toimimisesta tuli nopeasti osa yrityskuviota. Myöhemmin perustin osakeyhtiön, jonka toiminnassa olen työskennellyt vaihtelevasti eri työtehtävissä muutaman vuoden ajan.

Luonnontuotealan koulutukset ovat mahdol-

”Yritystoimintaa kehittääkseni suoritin myös ammattitutkinnon, jolloin sain luonnontuoteneuvojan ja jatkojalostajan paperit.”

---

listaneet eri työnkuvat yritystoiminnassa sekä yrityksen sisäisen kehittymisen. Suoritin muun muassa muista opiskelukavereista poiketen Hyvinvointia luonnosta eläinten avulla -tutkinnon osan, koska koin sen kehittäväni nimenomaan omaa toimintaani Maalaispysäkki Arolassa. Neuvokoulutukset ovat puolestaan mahdollistaneet kurssien ohjaamisen tilalla, ja jalostajana minun on mahdollista esimerkiksi luoda erikoistuotteita kesäkahvilaan.

Tulevaisuuden toiveenani on kouluttautua alalla lisää, ja sen myötä edelleen kehittää sekä omaa että yrityksen sisäistä toimintaa, mikä vahvistaa omaleimaisuuttamme alalla.

Luonnontuotealan yrittäjyyttä suunnitteleville toivon, että näette alan inspiroivana kaikelle tekemisellenne. Se mahdollistaa monenlaiset toiminnan osa-alueet, joista jokainen varmasti löytää itselleen sopivan tavan toteuttaa luonnontuotealan yrittäjyyttä.

Luonnontuoteala vei mennessään

Olen Katja Rieppo Siilinjärveltä. Olen alun perin lappilainen, joka muutti perheen kanssa miehen kotiseudulle Pohjois-Savoon kahdeksan vuotta sitten.

Taustani on Lapin matkailussa ja kansainvälisessä markkinoinnissa. Lukion jälkeen opiskelin matkailuopistossa Sodankylässä, ja myöhemmin matkailua ja markkinointia Lapin yliopistossa.

Opintojen aikana ja niiden välissä ehdin työskennellä safari- ja bussioppaana, leirintäalueen vastaanotossa ja ravintolassa Saksassa. Yliopistosta valmistumisen jälkeen työskentelin vajaa 15 vuotta markkinoinnin erilaisissa tehtävissä vientiyrityksessä Rovaniemellä.

Luonnontuoteala oli kuitenkin jo pitkään kiinnostanut, ja vihdoin päätin suorittaa alan ammattitutkinnon Rovaniemellä - ja se vei täysin mennessään. Näin alalla valtavasti potentiaalia, ja olen edelleen samaa mieltä.

Minussa on aina ollut vahva sisäinen yrittäjäyys. Nautin vapaudesta tehdä juuri sitä, mistä itse eniten tykkään. Aikoinaan omien luonnontuotealan opintojen yhteydessä Rovaniemellä innostuin suorittamaan myös yrittäjäyyskurssin, mikä oli ratkaisevaa tulevaisuuteni kannalta.

Luonnontuotealalla on vähän yrityksiä, joihin voi hakea töihin. Näen ehdottoman tärkeänä, että alan opiskelijat saavat opit yritystoiminnan perustamiseen. Jos ei uskalla yksin, osuuskunta yhteistyrittämisen muotona voi olla monelle hyvä vaihtoehto alkuun.

Vuonna 2016, heti luonnontuotealan opintojen jälkeen, muutimme perheen kanssa Savoan. Perustin yritykseni nimeltä VersoGrow, ja samalla ideoin ja kehitin Tundra Natural -tuotemerkin.

Ensimmäiset kehittämäni tuotteet olivat pala-saippuuta, joita olimme opiskelijakaverini kanssa innostuneet tekemään jo opintojen aikana Rovaniemellä. Pian valikoimaan tuli myös yrttikylvyt, saunatuoksut ja hiustuotteet.

Ideoita olisi vaikka kuinka paljon, ja alunperin ajatus olikin kehittää kosmetiikkatuotteita laajemminkin. Aika ei ole vaan yksinkertaisesti riittänyt, sillä myös opetustyöt ovat kiinnostaneet ja vieneet oman aikansa.

Kun kehitin Tundra Natural -saippuat ja brändin vajaa kahdeksan vuotta sitten, Suomessa pystyi laskemaan kahden käden sormin muutamat hyvin brändätyt luonnonkosmetiikka- ja luonnonsaippuamerkit. Markkinoilla ei myöskään näkynyt laadukkaasti pakattuja luonnontuotteita tai elintarvikkeita. Toisin on tänä päivänä, joten ala on sen suhteen kehittynyt valtavasti.

Vuoden 2017 kesällä aloin järjestämään villiyrittiretkiä, ja pian tarjosin itseäni jo pitämään kansalaisopistolle luonnonkosmetiikan kursseja, kun into oli niin suuri. Pääsin myös Ylä-Savon ammattiopistolle ja myöhemmin muihinkin ammattioppilaitoksiin opettamaan hyvinvointituotteiden valmistusta ja tuotteistamista luontoalan opiskelijoille.

Kaiken kaikkiaan olen vuosien varrella pitänyt enemmän kuin sata erilaista luonnontuotteisiin liittyvää kurssia, työpajaa ja retkeä eri alojen opiskelijoille, opettajille, yrittäjäyhtä suunnitteleville, yrittäjille ja harrastajille.

Samana vuonna aloitin markkinoinnin osana opettajana Savonia-ammattikorkeakoulussa. Visioni oli kuitenkin olla kehittämässä luonnontuotealaa, ja parin vuoden jälkeen hypäsin markkinoinnin opettajan tehtävistä Savonian hallinnoimaan Wild Food Savo -hankkeeseen.

Tällä hetkellä olen asiantuntijana ja kouluttajana Metsistä ja luonnontuotteista liiketoimintaa -hankkeessa. Tämä hanke on vienyt minut ihan erilaiseen maailmaan, jossa edistämme metsien monikäyttöä ja kehitämme uusia liiketoimintamalleja.

Lähdin mukaan luonnontuotealan täydennyskoulutukseen, koska kaipasin syvällisempää tietoa alasta. Luonnontuotealan yrittäjä ja koulut-

taja tarvitsee monialaista osaamista, jota tämä koulutus tarjoaa. Halusin erityisesti saada lisää oppia luonnontuotteiden jalostuksesta.

Tähän mennessä ymmärrys etenkin eri kasvien vaikuttavista aineista ja niiden hyödyntämisestä sekä elintarvikkeiden tuotekehityksestä on kasvanut valtavasti. Itsellä ei ole aiempaa kasvi- tai elintarvikepuolen taustaa, joten uutta tietoa on pitänyt omaksua paljon lyhyessä ajassa. Opintojen tehtävissä olen perehtynyt syvällisemmin muun muassa koivunmahlaan ja koivunlehteen, jotka näen potentiaalisina isommin skaalautuvina metsien luonnontuotteina.

Täydennyskoulutuksen yksi suuri anti on ollut myös verkostoituminen eli tutustuminen alan muihin opettajiin sekä yrityksiin. Me opiskelijat olemme taustaltamme hyvinkin erilaisia, mikä on ollut rikkaus, kun keskustelemme yhdessä ja kehitämme uutta. Lähipäivät ympäri Suomea ovat olleet ehdottomasti parasta antia!

Yrttiretken vetäjänä Kuopiossa.

Tulevaisuudessa haluan jatkaa luonnontuotealalla kouluttajana, alan kehittäjänä ja tuotevalmistajana. Kun työtehtävät ovat monipuolisia, niin kyllästymään ei ehdi. Valmistan tuotteita, pakkaan, myyn, markkinoin, hoidan verkkokauppaa, kehitän valikoimaa ja niin edelleen. Kesällä puolestaan iso osa ajasta kuluu luonnonyrttien keruuseen ja käsittelyyn.

Vastapainona näille töille on mukava päästä opettamaan ja auttamaan muita yrittäjiä. Joka tapauksessa tulen jakamaan omaa osaamistani pitämällä koulutuksia ja kursseja villiyrteistä, luonnontuotteista ja tuotteistamisesta sekä markkinoinnista.

Toivon voivani yhdistää luonnontuotealan ja kansainvälisen markkinoinnin osaamiseni niin, että se hyödyttää tulevaisuudessa muitakin yrittäjiä. Kun tähän yhdistää vielä oman yrittäjyyden kokemukseni, pystyn varmasti auttamaan pieniä alan yrittäjiä.

Kannattaa uskoa siihen, mitä itse tekee ja mennä määrätietoisesti sitä kohti. Luonnontuotealalla on samoja haasteita kuin käsityöalalla, mutta haasteet on mahdollista ylittää. Ja kannattaa tehdä mahdollisimman paljon yhteistyötä ja hakea apua, sillä yhteistyössä on voimaa!

Iloveme-messuilla vuonna 2019.

Retkiruoan valmistelua.

Teksti: Päivi Avela

Luonnontuoteneuvojaksi oppisopimuksella

Olen Päivi Avela, lähtöisin Mikkelistä, nykyinen asuinpaikka Suomussalmi. Olen aiemmin opiskellut yo-puutarhuriksi ja ammattikorkeakoulussa erikoiskasvineuvojaksi. Lisäksi olen suorittanut muun muassa yrttialan, luomuviljelyn ja luonnontuotteen viherkasvatamisen erikoistumisopinnot.

Olen työskennellyt viheralueiden hoitajana, puutarhamyymälän myyjänä sekä päätoimisena yrittäjänä 16 vuotta. Yritykseni toimialaa oli pihasuunnittelu, alkuun luomuviljely ja myöhemmin viherrakentaminen, sekä koulutus ja konsultointi.

Tällä hetkellä teen töitä projektityöntekijänä Arktiset Aromit ry:llä, erikoisalanani yrtit.

Olin saanut raskaiden työvuosien ja fyysisten ongelmien seurauksena mahdollisuuden tuetun uudelleenkouluttautumiseen. Aloin etsimään vaihtoehtoja, ja avukseni ilmaantui onneksi ystäväni, jolla on opintopolkujen suunnittelu hallinnassa. Tähtäimessäni oli fyysisesti kevyempi työ, mutta mielellään jotain, jossa voisin hyödyntää aikaisempaa opiskelua ja työkokemusta.

Kiinnostuin luonnontuotealan opinnoista, koska olin jo aiemmin suorittanut yrttineuvojan opin-

toja, ja halusin lisäksi marja- ja sienikouluttajan pätevyudet. Muutoinkin koen kaiken luontoon liittyvän kutsuvan itseäni yhä enemmän.

Otinkin kiitollisena vastaan mahdollisuuden suorittaa Luonnontuoteneuvojan ammattitutkinnon oppisopimuksella Kajaanin ammattiopiston ja Arktiset Aromit ry:n yhteistyönä. Tämä tiesi samalla muuttoa uuteen asuinpaikkaan Suomussalmelle.

Työelämässä, ja vieläpä luonnontuotealan toimialajärjestössä, oppisopimuksella opiskelu antoi mahdollisuuden nähdä alan koko kirjo monenlaisten työtehtävien kautta. Plussaa tällaisessa opiskelumuodossa oli myös mahdollisuus suorittaa näyttöjä omissa työtehtävissä. Työssä-olo kuitenkin rajoitti mahdollisuuksia osallistua mielenkiintoisille, omaan näyttösuunnitelmaan kuulumattomille kursseille, joita olisi ollut tarjolla.

Kahdesta pakollisesta opinto-osiosta suoritin Luonnontuotteiden talteenotto -näytön järjestämällä kevätkesällä nokkosen ja vuohenputken keruukurssin Suomussalmella. Toinen pakollinen, Luonnon tuotteistaminen -näyttö toteutui työpaikan tyhy-päivän Voimaannu luonnon elementtien äärellä -ohjelmanumerona. Fengshuiin periaatteisiin pohjautuvaa, hyvinvointiin tähtäävää ohjelmaa voin kenties tulevaisuudessa hyödyntää omassa yritystoiminnassa.

Kolmas näyttö, Hyvinvointipalvelun järjestäminen, toteutettiin yhteistyössä Arktisten Aromien, Suomussalmen kunnan maahanmuutto- ja pakolaisohjaajien sekä SPR:n paikallisosaston kanssa. Marjaretki maahanmuuttajille kokosi yhteen melko suuren joukon pakolaisia Syyriasta sekä paikallisia vapaaehtoisia tutustumaan, keräämään mustikkaa ja valmistamaan retkiruokaa nuotiolla.

Neuvojanäytön kuluttajaneuvonta -osion suoritin syksyllä Arktisten Aromien järjestämässä Marjanpoiminnan MM-kisoissa yhdessä toisen opiskelijan kanssa. Työyhteisöni avustuksella kokosimme sieninäyttelyn Suomussalmen torille. Neuvojanäytön toiseen osioon, Yritysneuvon-

Sieni-opintoviikon saalista koulun sieninäyttelyssä. Kuva: Päivi Avela.

Sienisäilykkeitä jalostuskurssilta. Kuva: Päivi Avela.

Sieninäyttelyn valmistelua Ämmänsaaren kisatorille Marjastuksen MM-kisatapahtumassa 2023.

taan, laadin ohjeistuksen helposti toteutettavasta yrttien käytön lisäämisestä Lounais-Suomessa toimivan tilausravintolan keittiölle.

Viimeistä, Luonnontuotteiden jalostaminen elintarvikkeiksi, näyttöä varten pääsin tutustumaan luonnontuotteita käyttävän ja luontoon liittyviä aktiviteetteja tarjoavan Pitopalvelu Merja Kiepin toimintaan Ruhtinansalmella. Suoritin näytön valmistamalla luonnontuotejalosteita, joita tarjosin osana ulkona valmistettua retkiruokailua ryhmälle.

Kajaanin ammattiopiston koulutuskokonaisuus oli mielestäni hyvä, joskin aina on tietysti tarvetta kehittää jotakin. Opiskelijoina kaipasimme esimerkiksi selkeyttä verkko-oppimisympäristöihin ja tehtävänantoihin.

Positiivista oli mielestäni laajat mahdollisuudet poimia valinnaisten opintojen osalta itseä

hyödyntäviä kokonaisuuksia ja vaihtaa kesken opintoja toiseen kurssiin. Myös joustava opintojen räätälöinti omien opiskelumahdollisuuksien mukaan, esimerkiksi seuraavan alkavan kurssin mukana suoritettavaksi, on aikuisopiskelijoille suuri plussa.

Mukavan opiskelijaporukan ja ohjaajien kanssa opiskelu on ollut antoisaa ja hauskaa, kiitos kaikille kanssakulkijoille!

Valmistuttuani olen toistaiseksi jatkanut Arktiset Aromit ry:llä projektityöntekijänä. Koen saaneeni koulutuksesta lisää valmiuksia luonnontuoteneuvojan työhön, ja siitä on varmasti hyötyä tulevaisuudessa myös omassa yritystoiminnassa. Koulutus on avannut näkymiä paitsi luonnontuotealan mahdollisuuksiin, myös ratkottaviin ongelmiin.

Luonnonvaratuottajan koulutus täydensi aiemman osaamisen

Olen Jonna Vesterinen, luonnonkosmetiikkaa valmistavan Luonkosin perustajajäsen. Luonkosilla on oma tuotantolaitos Naantalissa, ja valmistamme tällä hetkellä kaikki tuotteemme itse.

Luonkosissa olen tehnyt muun muassa tuotekehitystä, brändäystä, somemarkkinointia, myyntiä - eli yleisesti kaikkea, mitä yrittäjän työhön kuuluu. Yrittäjänä töitä saa tehdä todella monipuolisesti, ja laaja työkokemus on eduksi. Minulta löytyykin vuosien kokemus kosmetiikka-alalta ja myynnistä.

Olen työskennellyt erilaisissa työympäristöissä ja opiskellut useita ammatteja. Niistä jokaisesta on ollut hyötyä yrittäjänä. Olen suorittanut AV- viestinnän, meikkaaja-maskeeraajan, sisustajan, yrittäjän ja luonnonvaratuottajan ammattitutkinnot.

Herkistyi itse kosmetiikalle pitkän kosmetiikkaurani lopulla, minkä vuoksi lähdin opiskelemaan luonnonvaratuottajaksi vuonna 2009. Koin, että luonnonvara-ala yhdistää hyvin mielenkiinnon kohteeni: hyvinvoinnin, terveyden ja luonnon.

Luonnonvaratuottajan opintoihin kuuluu erittäin monipuolisesti luontoon liittyviä asioita ja taitoja. Osa koulutusta on myös luonnontuottei-

den jatkojalostaminen eli kosmetiikan valmistus. Koulutuksen jälkeen opetinkin vuosia luonnonkosmetiikan ja saippuan valmistusta erilaisilla omilla kursseilla ja kansanopistoissa.

Luonnonvaratuottajan koulutus antoi hyvän pohjan myös tuotteistamiselle. Se antoi suuntaa, mitä kaikkea pitää tietää ja osata ottaa huomioon, kun lähtee yrittäjäksi luonnontuotealalle. Helpompiakin aloja varmasti on, sen sanon suoraan. Minulle suurimmat opit ovat tulleet tekemisen ja virheistä oppimisen kautta.

Luonkosissa kehitimme sellaisia luonnonkosmetiikkatuotteita, millaisia itse halusimme käyttää ja mitkä oikeasti toimivat. Ensimmäiset Luonkosin öljypuhdistuskakut lanseerattiin vuonna 2018 I love me -messuilla, ja ne ovat edelleen Luonkosin suosituimpia tuotteita. Kaikki tuotteemme ovat säilöntäaineettomia, vedettömiä sekä pakattu pahvipakkauksiin. Ekologisuus ja puhtaat raaka-aineet ovat olleet yrityksen tärkeitä arvoja alusta alkaen.

Nykyään käyn myös arvioimassa luonnonkosmetiikan valmistuksen näyttötutkintoja. Koulutus on mennyt huimasti eteenpäin, ja tietämys ja kiinnostus luonnontuotteisiin on kasvanut valtavasti viidessätoista vuodessa. On ollut mahtavaa

Jonna Vesterinen on edelleen mukana Luonkosin liiketoiminnassa.

saada seurata kehitystä läheltä ja olla siinä itse mukana!

Oman yrityksen päätimme perustaa osaksi siksi, että tuolloin tietääksemme ei ollut monia yrityksiä, jotka kouluttaisivat luonnonkosmetiikan tekemistä yksityisille sekä ammattilaisille. Luonkos on kuitenkin vuosien varrella muuttanut melko radikaalisti toimintaansa. Koulutustoiminta jäi lopulta kokonaan pois, ja tuotteiden valmistus ja kehitys ovat nyt pääosassa.

Yritys kasvoi ensimmäiset vuotensa melko vauhdilla, ja koko Luonkosin liiketoiminta myytiin viime syksynä. Olen edelleen mukana yrityksen toiminnassa, ja tarkoitukseni on tehdä Luonkosille tuotekehitystä nyt, kun siihen on taas mahdollisuus. Muu yritystoiminta vei aikoinaan niin paljon resursseja, ettei omalle intohimolle ollut enää aikaa.

Vinkkejä yrittäjyydestä haaveileville

Sanonta "hyvin suunniteltu on puoliksi tehty" pätee hyvin, ja sitä kannattaakin noudattaa. Tosin usein vasta jälkeenpäin tajuaa, miten mikäkin

asia olisi kannattanut tehdä. Pääasia on kuitenkin, että virheistä ottaa opikseen eikä jää kiinni menneeseen.

Yrittäjänä on hyvä tietää "vähän joka asiasta jotakin", mikä on käytännössä mahdotonta. Väliillä on esimerkiksi todella vaikea tietää, mitä alihankkijoilta tai muilta ostopalveluntuottajilta voi vaatia, jos ei ole mitään hajua mitä palvelun tai muun pitäisi olla.

Hyvät verkostot ovat myös avainasemassa, ja kannattaakin verkostoitua netissä ja livenä erilaisissa tapahtumissa. On myös hyvä opetella sietämään epätietoisuutta ja keskeneräisyyttä.

Töitä kannattaa varautua tekemään paljon, mutta on muistettava pitää huolta jaksamisestaan ja ottaa välillä vapaata töistä. Varsinkin yrittäjällä on välillä todella haasteellista erottaa vapaa- ja työaika toisistaan.

Omat ja yrityksen arvot, missio ja visio kannattaa tehdä mahdollisimman kirikkaaksi heti alussa. Ne helpottavat monen päätöksen tekoa. Ne voivat muuttua tai kirkastua matkalla, ja niin niiden pitääkin! Mekin hiomme vielä viiden vuoden jälkeen esimerkiksi brändivärejä ja sloganeita! Mutta pääpiirteet ja yrityksen sydän ovat säilyneet alusta asti samana.

Kannattaa käydä sparrailemassa, ottaa yrityskummi ja ylipäätään mahdollisimman paljon apua vastaan. Ei kuitenkaan kannata uskoa kaikkea mitä joku sanoo. Ei ole yksi tai kaksi kertaa, kun meillekin sanottiin, ettei noin kannata tai voi tehdä. Siitä huolimatta tehtiin, ja lopputulos on ollut huikea!

Mikäli haluat tutustua Luonkosin tuotantoon Naantalissa, isommat ryhmät pääsevät tutustumiskäynnille sopimuksen mukaan. Ja tehtaanyymälä on auki joka perjantai!

Kahden tutkinnon yhdistäminen onnistuu

Olen Päivi Haverinen Hollolan Salpakankaalta. Perheeseeni kuuluvat minun ja mieheni lisäksi 11- ja 15- vuotiaat työtöt sekä kääpiösnautseri Martta. Vapaa-ajallani nautin kesäisin luonnossa liikkumisesta ja juoksemisesta ja talvisin Salpaus- selän harjuilla hiihtämisestä ja avantouinnista.

Olen työskennellyt Päijät-Hämeen keskussairaalan sairaala-apteekissa farmaseuttina vuodesta 2002 äitiys-, hoito- ja opintovapaita lukuunotta- matta. Valmistuin heinäkuussa 2020 ravitsemus- asiantuntijaksi (FM) Helsingin yliopiston Ihmisen ravitsemuksen ja ruokakäyttäytymisen maiste- riorhjemasta. Opintoihin kuului esimerkiksi ke- miaa, matematiikkaa, kasvitiedettä, farmakogno- siaa, kierto- ja biotaloutta sekä yrittäjyyttä. (Ne antavatkin mielestäni vankan pohjan luonnon- tuotealan opinnoille.)

Tällä hetkellä olen opintovapaalla opiskelema- sa luonnontuotealan asiantuntijaksi suuntautu- vaksi agrologiksi Lapin ammattikorkeakoulussa Rovaniemellä. Samalla teen Luontoalan erikois- ammattitutkintoa Lappiassa Muoniossa, ja val- mistun ensi kesänä luonnontuotekehittäjäksi.

Luonnontuotealan agrologi- ja Luonnontuo- tekehittäjä-koulutukset ovat molemmat melko uusia koulutuksia. Kiinnostuin ensin Muonion eri- koisammattitutkinnosta, ja hetken opiskeltuani huomasin ilokseni, että Rovaniemellä on alkanut saman alan ammattikorkeakoulututkinto.

Koulutukset tukevat mielestäni hienosti toi- siaan, sillä erikoisammattitutkinto on hieman

käytännönläheisempi osaamisen näyttöineen, ja agrologiopinnoista saan puolestani teoretietoa käytäntöä tukemaan.

Luontoalan erikoisammattitutkintoa opiskelemissa

Muonion Luonnontuotekehittäjä-koulutus antaa valmiudet toimia luontoalan palvelu- ja kehittä- mistehtävissä. Koulutus opettaa soveltamaan syvällistä tietoa luonnosta, mikä mahdollistaa luontoalan erikoisosajana toimimisen. Koulu- tuksen käynyt hallitsee luonnontuotteiden tal- teenoton ja voi työskennellä alan kehittämisen koordinoijana sekä asiantuntijana.

Luonnontuotekehittäjä koordinoi ja ohjaa luon- nontuotteiden keräämistä ja kehittämistä. Hän osaa myös toimia alan verkostoissa ja esimerkik- si vahvana lajintunnistusosaajana tai toimialan kehittäjänä. Koulutus on monimuotoista lähi- ja etäopetusta. Tutkinnon suorittanut voi työllis- tyä yrittäjäksi tai työntekijäksi luonnontuotealan asiantuntija- ja kehittämistehtäviin.

Opintoihini on kuulunut lisäksi sienten, kasvien ja marjojen tunnistamista sekä todella mielen- kiintoista luonnontuotteisiin liittyvää elintarvik- keiden innovointia ja tuotekehitystä. Valmistim- me esimerkiksi marja-aroniasta vaahtokarkkeja ja jäätelöä, ja mesimarjasta suklaakonvehtien täytettä.

Kirjoitin erikoisammattitutkinto-opinnoissani Luonnontuotealan kasvukoordinaattori -hankkeen ja tukkutoiminnan loppuraportit, joten hanketyöstäkin minulla on tutkinnon myötä hieman kokemusta. On ollut kiinnostavaa oppia, kuinka luonnontuotealaa on mahdollista kehittää, ja miten monet tekijät ja lait alaan vaikuttavat.

Agrologiopinnot monimuoto-opintoina

Agrologin monimuoto-opinnoissa keskeisiä ovat itsenäisen työskentelyn sekä oman ajankäytön hallinta. Lähiopetusjaksoja on Rovaniemellä 2–3 kertaa lukukaudessa, 2–5 päivää kerrallaan. Koulutus antaa laajan osaamis pohjan ja luonnontuoteasiantuntijan lisäksi agrologi voikin valmistuttuaan työskennellä esimerkiksi yrittäjänä, projektisuunnittelijana tai -päällikkönä, maaseutuasiamiehenä, porotalousneuvojana tai myynti- tai opetustehtävissä.

Agrologiopintoihin liittyen olin viime vuonna ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa Arktisilla Aromeilla, jolloin sain kirjoittaa Luonnosta Sinulle -lehteen jutun luonnontuotteista ravitsemusasiantuntijan näkökulmasta. Lisäksi tein töitä luonnontuotteisiin liittyvän uuselinparvikeasutuksen parissa ja opin paljon uutta alasta. Opintoihin on lisäksi kuulunut maa- ja porotalouteen liittyviä kursseja. Onkin ollut kiinnostavaa oppia, että luonnontuotteita on mahdollista hyödyntää myös esimerkiksi porojen rehussa.

Opintojen ja osaamisen yhdistäminen

Opiskelun tarkoituksena minulla on syventää osaamistani luonnon raaka-aineista ja niiden potentiaalista terveyden edistämiseksi. Minua inspiroi farmasian, luonnontuotteiden ja ravitsemustieteen linkittyminen toisiinsa. Mielestäni sairauksien ennaltaehkäisy terveellisiä elintapoja noudattamalla on järkevää kansanterveyden näkökulmasta.

Luonnossa liikkuminen ja ravintotiheiden luonnontuotteiden hyödyntäminen ravitsemuksessa hillitsevät ilmastovaikutuksia, ja samalla edistä-

vät terveyttä tukemalla vastustuskykyä ja edistämällä painonhallintaa. Monet lääkeaineet ja kosmetiikassa käytetyt aineetkin ovat lähtöisin luonnosta. On kiinnostavaa pohtia, mitä kaikkea metsistä vielä on mahdollista löytää.

Olen saanut sekä Muoniossa että Rovaniemellä hyvää ja kannustavaa opinto-ohjausta ja vinkkejä valinnaisten kurssien valintaan liittyen. Olen saanut opiskella ja valita itseäni kiinnostavia opintojaksoja, ja niitä on ollut hyvin tarjolla. Mielestäni molemmat koulutukset ovat hyvin järjestettyjä ja niissä on innostavia ja motivoivia opettajia. Suosittelen alaa kaikille luonnossa viihtyville ja luonnontuotealan kehittämisestä kiinnostuneille.

Opintojen kuvaukset ja odotukseni opinnoista vastaavat mielestäni hyvin toteutusta. Molemmat koulutukset ovat vielä tuoreita, joten uskon niiden jatkuvasti kehittyvän esimerkiksi opiskelijoilta saadun palautteen avulla. Agrologiopinnoissa opiskelijat saavat antaa palautetta kaikista opintojaksoista kurssin jälkeen. Olenkin hyödyntänyt tätä mahdollisuutta ahkerasti.

Mielestäni on tärkeää, että tutkintoa on mahdollista muokata omia tavoitteita ja tulevaisuuden työtä tukevaksi. Perusopinnot ovat molemmissa tutkinnoissa kaikille samoja, mutta valinnaisilla opinnoilla on mahdollista profiloitua haluamaansa suuntaan. Agrologiopinnoissa luonnontuotealan asiantuntijaksi profiloivia opintojaksoja on tarjolla yhteensä 30 opintopistettä. Lisäksi kaikille yhteisissä opinnoissa on 25 opintopistettä luonnontuotealan opintoja. Toisaalta monet muutkin agrologiopintojen kurssit liittyvät luontoon ja siten luonnontuotealaan. Erikoisammattitutkinnossa on myös mahdollisuus valita, suuntautuko opinnoissaan esimerkiksi lajintunnistukseen, luonnontuotteiden tuotekehitykseen, viljelytoimintaan tai vaikkapa kansainväliseen vientiin. Vaihtoehtoja on todella paljon.

Valmistumiseni jälkeen toivon työskenteleväni luontoon liittyvässä asiantuntijatyössä. Erityisesti marjat ja niiden terveysvaikutukset kiinnostavat minua.

Luonnontuotealan koulutusta Lapin ammattikorkeakoulussa

Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa.

Lapin ammattikorkeakoulu (Lapin AMK) vastaa monipuolisesti edellä mainittuihin asioihin. Ammattikorkeakoulut pyrkivät erottumaan toisista ammattikorkeakouluista profiloitumalla, tekemällä sellaista mitä muut eivät tee. Erottumista muista AMKeista mietimme myös, kun päivitimme Lapin AMKin agrologikoulutuksen opetus-suunnitelmaa vuodelle 2022.

Agrologikoulutuksen opetussuunnitelman päivittämisessä selvitimme, mitä muut ammattikorkeakoulut tarjoavat agrologikoulutuksissa ja mihin osaamisen kehittämiseen ne ovat profiloituneet. Selvityksessä huomasimme selkeän puutteen ammattikorkeakoulutasoisen luonnontuotealan opetuksessa.

Seuraavaksi selvitimme, olisiko kyseiselle koulutukselle tarvetta. Sidosryhmien kanssa käydyissä keskusteluissa tarve nähtiin suureksi kehittyvällä ja laajenevalla luonnontuotealalla. Yhtenä palautteena tuli esille, että tarvitaan alan korkeakouluopetusta, jotta kehityksen esteenä ei

olisi puute koko luonnontuotesektorin eri vaiheita ymmärtävistä ja hallitsevista opettajista ja asiantuntijoista.

Lapin ammattikorkeakoululle oli luontaista ottaa luonnontuotekoulutushaaste korkeakoulutasoisesta opetuksesta vastaan, sillä meillä on jo entuudestaan sekä luonnontuotealaan liittyviä opintoja että vahvaa luonnontuotealaan liittyvää hanketoimintaa ja verkostoja. Olemme myös keskellä luonnontuoteraaka-ainelähteitä.

Metsätalousinsinöörikoulutuksemme tuo osaltaan metsän monikäyttöosaamista. Vuonna 2023 valmistunut alan tutkimus- kehittämis- ja oppimisympäristö Biolabra mahdollisti osaltaan seuraavan askeleen, eli luonnontuoteopintojen tuonnin vahvasti ammattiopintojen lisäksi myös syventäviin opintoihin.

Agrologi AMK-tutkinto on 240 opintopistettä (op), joka sisältää opiskelijan omista valinnoista riippuen luonnontuoteosaamista 25–95 op, luonnontuoteosaamista tukevia opintoja 45–50 op,

kasvituotanto-osaamista 10–55 op, kotieläin- ja porotalousosaamista 20–80 op, liiketalousosaamista 30–45 op, yleistä osaamista kehittäviä opintoja 30 op. Luonnontuoteosaamiseen sisältyvällä työharjoittelulla (30 op) ja opinnäytetyöllä (15 op) opiskelija osaltaan voi syventää tietämystään luonnontuotealasta.

Edelleen Lapin AMKista valmistuttuaan voi toimia myös perinteisimmissä agrologin tehtävissä, kuten muun muassa maatalouden neuvonnassa ja maaseutuviranomaistehtävissä. Opiskelija voi omilla valinnoillaan vaikuttaa siihen, millaisen osaamispolun hän itselleen rakentaa ja mikä osaaminen palvelee hänen omia tavoitteitaan työelämässä.

Aikaisemmin opinnot olivat päiväopintoina, ja nyt uudistuksen myötä siirryttiin monimuoto-opintoihin. Näissä opinnoissa opiskelu tapahtuu suurimmalta osin arki-iltoina etäyhteydellä. Rovaniemen kampuksella opetusta on 2–4 kertaa lukukaudessa kestäen kerrallaan 2–5 päivää.

Rovaniemellä pidettävä opetus on lähinnä sellaista opetusta, mitä ei voisi laadukkaasti pitää etäyhteydellä, kuten esimerkiksi Biolabrassa, maastossa ja vierailukohteilla tapahtuva opetus. Etäopetukset pääasiassa tallennetaan, ja jos opiskelija ei ole esimerkiksi vuorotyön vuoksi voinut osallistua opetukseen, niin hän voi kuunnella ja katsoa tallenteet hänelle sopivana ajankohtana.

Monimuoto-opinnoilla on pyritty mahdollistamaan myös yrittäjän ja töissä käyvän kouluttaminen agrologiksi. Suurin osa agrologiopiskelijoista onkin töissä opintojen ohella.

Uuden opetussuunnitelman mukaisesti on aloittanut jo kaksi ryhmää syksyllä 2022 ja 2023. Ensimmäinen positiivinen havainto oli, että hakijamäärät nousivat, ja hakijoita oli pohjoisen Suomen lisäksi myös eteläisestä Suomesta. Näyttääkin siltä, että uuden opetussuunnitelman myötä hakijat ovat löytäneet Lapin AMKin agrologikoulutuksen ja luonnontuoteala kiinnostaa.

Suomessa luonnontuotealan koulutusta annetaan tällä hetkellä lähinnä ammatillisissa oppilaitoksissa, joissa tutkintonimikkeinä ovat

Ammattikorkeakoulun oppimisympäristöt tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia opiskelijalle. Kuvat: Anu Tossavainen.

Kuva: Anu Tossavainen.

luonnonvaratuottaja, luonnontuotejalostaja, luonnontuoteneuvoja ja luonnontuotekehittäjä. Ammattikorkeakoulut voivat autonomiansa puitteissa tehdä opetussuunnitelmista sellaisia, joiden se katsoo parhaiten palvelevan alueen ja alan kehittymistä.

Lapin AMKin agrologikoulutuksessa luonnontuoteala katsottiin tällaiseksi kehittämiskohteeksi. Lapin AMKista agrologiksi valmistuvalla on laaja osaaminen raaka-aineen hankinnasta aina lopputuotteen markkinointiin. Vahvuutena on koko luonnontuotealan tuntemus, jota tarvitaan alan yritystoiminnan kehittämisessä.

Opiskelijat ovat ottaneet hyvin koulutuksen vastaan. Usealla heistä on taustalla luonnontuotealaan liittyvää aikaisempaa koulutusta. Osa heistä toimii jo opettajina ja ovat pätevöimässä itseään korkeakoulututkinnolla. Osalla on maa- ja porotalouden taustaa ja osa on muuten kiinnostunut luonnonvara-alasta.

Maatilalta kotoisin oleva, syksyllä 2023 agrologiopinnot aloittanut, **Tytti-Silja Arola** kertoo:

– Luonnontuoteala oli iloinen plussa Lapin AMKin agrologikoulutuksessa, sillä maatalousideologiaani kuuluu vahvasti ja kokonaisvaltaisesti luonnon hyvinvointi ja sen kautta myös sen monimuotoisuudesta hyötyminen.

– Mielestäni maatalous ja luonnontuotteet sopivat erittäin hyvin yhteen, vaikka rajanveto on vielä aika tarkka ja tuntuu, että alat vähän vielä ujostelevat toisiaan. Kuitenkin nykyisellä omalla maatilallanikin suurin osa laitumista on metsäisiä perinnebiotooppeja, joitten kasvustoa seuraamme tarkkaan ja iloitsemme erilaisten kasvilajien menestyksestä, Arola jatkaa.

– Toisaalta pienen tilan ainut mahdollisuus on erikoistua, ja itsellenikin, yrttipeltojen perhospaljous lapsuusmuistoinani, on erikoiskasvien kasvatusta erottamaton osa pientä monimuotoista maatilaa. Uskon, että olisi paljon mahdollisuuksia juuri perinnebiotooppien kasvilajiston, erikoiskasvien kasvatuksen ja luonnontuotealan risteysalueella, Arola pohtii.

Kuva: Birgitta Partanen.

Myös Lapin ammattikorkeakoulun henkilöstö on innoissaan päivitetystä opetussuunnitelmasta ja Biolabran tuomista mahdollisuuksista. Lapin AMKin asiantuntija **Juho Haveri-Heikkilä** toteaa luonnontuotteisiin liittyvistä opiskelupuitteista näin:

– Lapin ammattikorkeakoulussa on hyvät mahdollisuudet opiskella luonnontuotealaa. Biolabran tilat mahdollistavat esimerkiksi keittiöpuolen opetuksen ja laboratorion tilat esimerkiksi uutteen ja eteeristen öljyjen valmistuksen. Vertikaalikaapeissa kasvatetaan tuoreita luonnonkasveja sekä yrtejä opetustarkoitukseen myös talviaikana, jolloin tuoretta raaka-ainetta voidaan jalostaa vuodenaikasta riippumatta.

”Tarkoituksena on tarjota luonnontuotealan opintoja yhä enemmän myös muille kuin tutkinto-opiskelijoille.”

– Opiskelijat ovat ottaneet luonnontuoteopinnot hyvin vastaan ja etenkin sieniin liittyvät kursit ovat olleet erittäin suosittuja ja niihin pääsyä kysellään paljon, Haveri-Heikkilä toteaa ja jatkaa:

– Olen itse huomannut vuosien varrella, kuinka paljon kiinnostus luonnontuotteisiin on lisääntynyt opiskelijoiden keskuudessa ja niiden arvo on huomattu esimerkiksi perinteisen metsätalouden rinnalla. Opiskelijat haluavat myös selkeästi enemmän itse hyödyntää luonnontuotteita ja keräävät tietoa erilaisista hyödynnysmahdollisuuksista.

Haveri-Heikkilä on tehnyt myös havaintoja opiskelijoiden mielenkiinnon kohteista:

– Erilaiset luonnontuotteiden jalostusmuodot ja hyödyntäminen. Sienet ja villiyrtit kiinnostavat niiden monipuolisen hyödynnettävyyden takia. Opiskelijoiden puheissa tulee paljon vastaan vanhat säilöntämuodot kuten fermentointi sekä

erikoisemmat syötävät sienet kantarellin ja suppilovahveron lisäksi.

– Monet opiskelijat tulevat etelästä ja haluavat löytää uusia syötäviä sieniä sekä opetusta, kuinka niitä voidaan hyödyntää. Opiskelijoita kiinnostaa myös luonnontuotteiden jalostusmahdollisuudet elintarvikkeena tai kosmetiikassa sekä oppia tekemään niitä käytännössä, Haveri-Heikkilä korostaa.

Tarkoituksena on tarjota luonnontuotealan opintoja yhä enemmän myös muille kuin vain tutkinto-opiskelijoille. Tällä hetkellä niitä on tarjolla muun muassa Lapin AMKin avointen opintojen tarjottimella. Polkuopintoihin haku on elokuun alussa. Polkuopinnot (60 op) on hyvä väylä päästä opiskelemaan, jos ei ole päässyt opiskelemaan kevään yhteishaussa. Toisen asteen tutkintoa suorittava voi tehdä väyläopinnot (15 op) ja päästä näin suoritettuaan tutkinto-opiskelijaksi.

Luonnontuotealalla on tärkeää verkostoituminen, toisilta oppiminen ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen alan ja yrittäjyyden edistämiseksi. Lapin AMKilla onkin tavoitteena rakentaa uuden Biolabra-oppimisympäristön yhteyteen alan kehittäjiä ja yrittäjiä palveleva ympäristö, jossa matalalla kynnyksellä voidaan luoda myös uusia luonnontuoteinnovointeja kannattavaksi yritystoiminnaksi.

Visiona on, että kymmenen vuoden kuluessa Lapin AMKista valmistuneet ovat luonnontuotealan merkittäviä kehittäjiä ja heidän osaamisensa on antanut loikan yritysten monipuolistumiseen ja laajentumiseen pienistä ”pajoista” kansainvälisiksi toimijoiksi.

Täydennyskoulutusta luonnontuotealan ammatillisille opettajille

Luonnontuotealan yritystoiminta ja tuotekehitys ovat harpponeet aimo askelin eteenpäin, ja alan töissä tarvitaan yhä vankempaa osaamista. Tarpeeseen on nyt vastattu kehittämällä alalle korkeakoulutasoista täydennyskoulutusta.

Erityisesti luonnontuotealan ammatillisen koulutuksen parissa toimiville opettajille ja koulutajille suunnattu täydennyskoulutus tähtää alan koulutustarjonnan vahvistamiseen ja laajentamiseen. Koulutusta kehittämällä luonnontuotealalle saadaan lisää osaajia, joita kehittyvän elinkeinon kasvussa tarvitaan.

Uusi täydennyskoulutuskokonaisuus on jaettu kuuteen alalla tarvittavaa syvällistä ja ajantasaista osaamista tarjoavaan, 5 opintopisteen laajuiseen opintojaksoon. Koulutuksen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat vuosien 2022–2024 aikana Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti, Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy, Lapin Ammattikorkeakoulu Oy ja Arktiset Aromit ry. Osallistujia on oppilaitoksista ympäri Suomea. Täydennyskoulutushanketta rahoittaa maa- ja metsätalousministeriö.

Raaka-aineiden tuotanto ja arvoaineet Ruralia-instituutin koulutusvastuulla

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin vastuulla täydennyskoulutuksessa on ollut kaksi opintojaksoa, joista ensimmäinen, Raaka-aineiden kestävä tuotantoketjut, käynnisti koulutusohjelman keväällä 2022. Opinnot aloitti tuolloin 23 opiskelijaa eri puolilta Suomea.

Kehäkukan keruuta ja laadunvalvontaa Frantsilan tilalla. Kuva: Anu Tossavainen.

Opintojakson tavoitteena oli toimia johdantona alan toimintaan, ja sen vuoksi verkkoluentojen teemat olivat monipuoliset sisältäen tietoa muun muassa luonnontuotteiden keruusta, osto- ja välitystoiminnasta, raaka-aineiden käsittelystä ja laadusta sekä lainsäädännöstä. Luennoilla käsiteltiin myös logistiikkaa, paikkatietoa, kaupallisuutta ja toiminnan kestävyyttä.

Luennot pyrittiin rakentamaan niin, että mukana oli asiantuntijapuheenvuorojen lisäksi myös yritysesimerkkejä, joita oli myös kurssin lähijaksolla Luonnontuotepäivillä. Opintojaksoon sisältyi kehittämistehtävä, jonka aiheeksi pystyi valitsemaan joko keruutoiminnan suunnitteluun ja organisointiin tai raaka-aineen keruuohjeiden ja laatuluokitusohjeistuksen laadintaan liittyvän tehtävän.

Toinen Ruralia-instituutin vastuulla ollut opintojakso oli keväällä 2023 alkanut Luonnontuotteiden ainesosat, ominaisuudet ja hyödyntäminen. 20 opiskelijaa suoritti tämän opintojakson, jonka aiheina olivat muun muassa luonnontuotteissa käytettävien raaka-aineiden kemialliset koostumukset, yhdisteryhmät ja ravintoaine- ja terveysvaikutukset. Uutto- ja erotusmenetelmät olivat keskeinen osa kurssin sisältöä.

Opintojakson lähipäivät pidettiin Helsingissä, jossa ohjelma koostui laboratoriotyöskentelystä ja yritysvierailuista. Syksyllä perehdyttiin Seinäjoella Foodwestin palveluihin sekä osallistuttiin Luonnontuotepäiviin. Tälläkin opintojaksolla opiskelijat tekivät kehittämistehtävän pareittain.

Ruusujuuren käsittelyä Rovaniemellä.
Kuva: Anu Tossavainen.

Jokaisella opintojaksolla opiskelijat koostavat oppimispäiväkirjat oman oppimisen reflektomiseksi. Opintojaksoista saadaan oppimispäiväkirjoista arvokasta palautetta opintojen kehittämiseksi.

Opiskelijoiden palautteessa esiin ovat nousseet muun muassa saatu uusi osaamisen, asiantuntemus ja verkostot. Asiantuntijoita on pidetty osaavina ja sisältöä hyvänä. Käytännön päivät ja yritysvierailut on koettu antoisiksi, samoin kuin kehittämistehtävän työstäminen. Haasteita on aiheuttanut tiukka aikataulu ja työn ja opiskelun yhteensovittaminen.

Lapin ammattikorkeakoulusta osaamista luonnonkasvien viljelyyn ja palvelujen kehittämiseen

Ensimmäisellä Lapin ammattikorkeakoulun vastuulla olevalla opintojaksolla käsiteltiin erilaisia luonnontuotteisiin liittyviä viljelymuotoja ja korjuutekniikkoja. Kesällä ja syksyllä 2022 toteutettu opintojakso sisälsi asiantuntijoiden opetusta ja luentoja. Käytännön opetukseen päästiin lähijaksosten avulla. Lisäksi opiskelijat toteuttivat opintojakson aikana valitsemansa luonnonkasvin viljelystä laajan innovatiivisen tehtävän, joka esitettiin opintojakson lopuksi.

Frantsilan tilalla Hämeenkyrössä sadonkorjuun aikaan järjestetyllä lähijaksolla opiskelijat pääsivät tutustumaan ammattitaitoiseen luonnonkasvien viljelyyn sekä korjuuseen. Opiskelijat perehtyivät myös luonnonkasvien jatkokäsittelyyn sekä tutustuivat yrityksen toimintaan ja tuotteisiin.

Myöhemmin syksyllä Rovaniemellä järjestetyllä toisella lähijaksolla oppilaat tutustuivat ruusujuuren korjuuseen ja jatkokäsittelyyn sekä sienien viljelyyn Hirvaan opetusmetsissä. Ruusujuuritilalla oppilaat pääsivät näkemään ja kokemaan koko ruusujuuren korjuuketjun sekä sen jatkokäsittelyn. Opetusmetsissä opiskelijat puolestaan tutustuivat sienien viljelyn teoriaan, inventoivat pakuriviljelyn koealueita sekä istuttivat itse sieniä maapuihin ja kantoihin.

Lapin ammattikorkeakoulu vastaa lisäksi keväällä 2024 toteutettavasta opintojaksosta, joka keskittyy luonnontuotteisiin tukeutuviin palveluihin. Opintojaksolla tutustutaan syvemmin luonnontuotteita hyödyntävien hyvinvointi- ja matkailupalvelujen tuottamiseen ja kehittämiseen.

Seinäjoen ammattikorkeakoulusta tuotekehityksen ja liiketoiminnan osaamista

Täydennyskoulutuksen neljännessä osiossa paneuduttiin markkinalähtöisen tuotekehityksen prosesseihin ja menetelmiin. Syys-lokakuun ai-

Siankärsämön kukintojen talteenottoa. Kuva: Anu Tossavainen.

kana pidetyillä luennoilla aiheina olivat tuotekehitysprosessin laadunhallinta, tuotekonseptin luominen, pakkausteknologia, elintarviketurvalisuus ja hygienia sekä tuotekehityksen erilaiset prosessit ja menetelmät.

TKI-asiantuntijat Gun Wirtanen ja Tiina Laitila suunnittelivat luentorungon kattamaan koko tuotekehitysprosessin. Päämääränä on tuottaa myytäviä tuotteita. Kurssiin hyväksytyt täydennysopiskelijat toteuttivat kurssin aikana kehittämistyön, jossa heidän tehtävänä oli suunnitella tuotekehitysprosessi valitsemalleen luonnontuoteraaka-aineelle.

Opintojakson lähiviikko toteutettiin lokakuussa 2023 Seinäjoen ammattikorkeakoulun analyysilaboratoriossa ja Frami Food Lab -elintarvikelaboratoriossa. Laboratorioissa täydennysopiskelijat pääsivät testaamaan suunnittelemaansa konseptia käytännössä.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun laboratorioiden monipuolinen laitevalikoima mahdollisti

täydennysopiskelijoiden kokeiluja muun muassa erilaisten fermentointien ja emulgointien parissa. Analyysilaboratoriossa päästiin mittaamaan tuotteiden kosteus- ja kuiva-ainepitoisuuksia. Opiskelijat toivoivat mikrobiologisten analyysien lisäämistä tulevalle opintojaksolle. Toive toteutuu viimeisenä järjestettävän opintojakson lähiviikolla, josta Seinäjoen ammattikorkeakoulun edustajat vastaavat.

Tulevan, täydennyskoulutuskokonaisuuden päättävän opintojakson teemana on luonnontuotealan yritystoiminnan kehittäminen. Osiossa aiheita ovat erilaiset yrityksen investointi- ja kehittämisrahoitusmahdollisuudet, luonnontuotteiden verotus, kansainvälinen kaupankäynti ja sosiaalisen median hyödyntäminen vastuullisesti ja kestävästi. Lähiviikolla mikrobiologisten analyysien suorittamisen ja vierailijaluennon lisäksi tutustutaan vuosittain järjestettäviin Kauhajoen Ruokamessuihin.

Arktiset Aromit ry työelämä- ja oppilaitosyhteyksien ylläpitäjänä

Arktiset Aromit ry on ollut täydennyskoulutus-hankkeessa mukana opintojaksojen suunnittelussa ja toteutuksessa huolehtien siitä, että sisällöt edistävät työelämälähtöistä osaamisen kartuttamista.

Yhdistys on ollut apuna opintojaksoilla toteutettujen yritysvierailujen ja -luentojen suunnittelussa samoin kuin kehittämistehtävien koamisessa ja arvioinnissa. Yhdistys on myös tarvittaessa neuvonut ja ohjeistanut opiskelijoita kehittämistehtävissä ja arjen opetustyöhön liittyvissä kysymyksissä.

Opiskelijoiden oppimisympäristöön Moodleen on koottu luentomateriaaleista lähteitä ja linkkejä sekä aihealueita on täydennetty tutkimus- ym. linkeillä. Arktiset Aromit ry on lisäksi koonnut ja julkaissut oppimateriaalia sivuillaan. Hankkeessa on viestitty ja ylläpidetty yhteyksiä oppilaitoksiin, yrityksiin, Opetushallitukseen ja luonto- ja ympäristöalan työelämätoimikuntaan.

Sienten viljelyä Rovaniemellä. Kuva: Juho Haveri-Heikkilä.

Artikkelin ovat kirjoittaneet yhteistyössä Katja Perttu ja Juha Rutanen, Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti, Juho Haveri-Heikkilä Lapin ammattikorkeakoulu, Sanni Nikumatti ja Gun Wirtanen Seinäjoen ammattikorkeakoulu sekä Anu Tossavainen Arktiset Aromit ry.

Ensimmäiset oppimateriaalit julkaistu

Luonnontuotealan täydennyskoulutuksen ensimmäisen kolmen opintojakson teemoista on nyt julkaistu oppimateriaalit. Teemat ovat 1) Raaka-aineiden kestävät tuotantoketjut, 2) Luonnontuotteiden viljelymenetelmät ja korjuutekniikka sekä 3) Luonnontuotteiden aines-osat, ominaisuudet ja hyödyntäminen.

Lopuilta kolmelta opintojaksolta tullaan julkaisemaan materiaaleja työn edetessä, eli teemoista 4) Markkinalähtöisen tuotekehityksen prosessit ja menetelmät, 5) Luonnontuotteisiin tukeutuvien palvelujen kehittäminen ja 6) Luonnontuotealan yritystoiminnan kehittäminen.

Materiaalit ovat vapaasti saatavissa [Arktiset Aromit ry:n verkkosivuilta](#).

Teksti ja kuvat:
Mari Mäki-Kahma-Lahti ja Marja-Liisa Järvelä

Suopursun ja koivun lumoissa

Luonnontuotealan täydennyskoulutus on ensimmäinen alan ammattikorkeakoulutasoinen koulutus. Kaksi koulutuksen opiskelijaa avaavat kokemuksiaan opinnoista, opiskelusta ja kehittämistehtävistä.

Elokuinen auringonpaiste alkaa kääntyä iltapäivän puolelle. Poikkeuksellisen helteisestä lämpötilasta huolimatta pitkälahkeiset housut ja villasukat on puettava päälle. Jalkaan vielä kumisaappaat ja sitten askeleet kohti suota.

Suopursun tuttu tuoksu tulee jo matkalla vastaan ja voimistuu jalkojen osuessa varvikkoon.

Ledoli, palustroli ja myrseeni leijailevat ilmassa haihtuvina yhdisteinä. Tarkoituksenamme on suorittaa suopursun koetalteenotto mitoittamalla keruualue ja keruutahti. Luonnontuotealan täydennyskoulutuksen ensimmäisen kehittämistehtävän valmistelu on alkanut.

”

Kun ensimmäisen kerran luin esitteen Luonnontuotealan täydennyskoulutuksesta, ajattelin etteivät vuosille 2022–2024 ajoittuvat opinnot sovi suunnitelmiini. Sisältö kuitenkin houkutteli ja ajatus jäi muhimaan – päätin sittenkin hakeutua. Päätöstä helpotti se, että koulutus oli jaettu selkeästi kuuteen opintojaksoon, joissa kaikissa keskitytään eri aihealueisiin.

Olen työskennellyt ammatillista koulutusta tarjoavassa Hyriassa kouluttajana vuodesta 2014 pääsääntöisesti aikuisopiskelijoiden parissa, joten elinikäisen oppimisen käsite on tuttu. Tulin aikanaan taloon puutarha-alan kouluttajaksi, josta siirryin vastaamaan maatalousalan perustutkinnosta toimien vastuuvallmentajana sekä eläintenhoitajille että maaseutuyrittäjille.

Vaikka työskentelenkin itse maatalousalan tutkintojen parissa, yhteistyö luontoalan kouluttajien kanssa on arkipäivää eikä monialaisesta osaamisesta ole vielä tähän mennessä ollut koskaan haittaa. Laajan osaamisen avulla omaa kouluttajan tehtäväkuvaani on mahdollista muotoilla entistäkin monipuolisemmaksi eikä ikinä voi tietää tulevaisuuden tarpeista.

– Mari Mäki-Kahma-Lahti

”

Bongasin Luonnontuotealan täydennyskoulutuksen esitteen Suomen Luontoyrittäjyysverkoston Aitoluonto- uutiskirjeestä ja olin saman tien valmis lähettämään hakemukseni – ennen kuin ehdin ajattelemaan, miten järjestäisin resurssit opiskelua varten.

Erilaisissa koulutus-, tutkimus- ja neuvontaorganisaatioissa tekemäni työn puitteissa olen saanut osallistua myös luonnontuotealaan liittyvään TKI-hanketoimintaan ja päässyt kertomaan opiskelijaryhmille alan roolista biotaloudessa. Luonnontuoteala on minulle henkilökohtaisesti rakas ja toivon, että saan jatkossa työskennellä alan parissa enenevässä määrin.

Aiempaan korkeakoulutasoiseen koulutukseeni kuuluvat agrologi (AMK), Bachelor of Business Administration (BBA) ja MSc in Social Responsibility and Sustainability -tutkinnot, joiden lisäksi olen suorittanut Luonnontuotealan ja Yrittäjyyden ammattitutkinnot.

Tätä kokonaisuutta käynnissä oleva Luonnontuotealan täydennyskoulutus sekä ajantasaistaa että täydentää hyvin. Oppimaani sekä vahvistuneita ja uusia verkostojani pystyn hyödyntämään nykyisessä työssäni Oulun ammattikorkeakoulun projektipäällikkönä.

– Marja-Liisa Järvelä

Täydennyskoulutukseen on sisältynyt etäyhteydellä järjestettäviä ja tallennettavia asiantuntijaluentoja ja yritysedustajien puheenvuoroja sekä lähipäiviä, joihin on kuulunut muun muassa yritysvierailuja.

Osa lähipäivistä on sisältänyt myös autenttista tekemistä esimerkiksi sadonkorjuuseen ja -käsittelyyn, laboratorioanalyysiin tai omaan tuotekehitykseen liittyen. Jokaiseen opintojaksoon kuuluu myös kehittämistehtävä.

Kehittämistehtävät haastavat ja mahdollistavat

Kehittämistehtävä on ikään kuin hanke, jonka keskiössä on oppiminen ja jonka tuloksena syntyy jotain uutta. Se on opiskelijan osaamisen näyttö, jossa peilautuvat täydennyskoulutuksen eri sisältöalueet. Samalla syntyy tuotoksia, josta parhaimmillaan myös muut hyötyvät.

Ensimmäisessä kehittämistehtävässämme teimme suopursulle tuotekortin, jossa on kuvattu raaka-aineen tärkeimmät tiedot luonnontuotealan toimijoille. Kokosimme myös keruuohjeet laatuvaatimuksiin.

Toisessa yhteisessä kehittämistehtävässämme keskityimme yhteen koivun kuoren vaikuttavaan yhdisteeseen, suberiiniin. Kokosimme tietoa suberiinin ominaisuuksista ja hyödyntämisestä väli- ja lopputuotteiden raaka-aineena. Muut, yksilötehtävinä tuottamamme kehittämistehtävät liittyvät suopursun ja sinikuusaman viljelyyn sekä männyn nila- ja jälsikerrokseen eli pettuun pohjautuvaan tuotekehitykseen.

– Kehittämistehtävien sisältövaatimukset ovat olleet laajoja ja olen kokenut aineiston etsimisen,

koostamisen ja uuden tuottamisen vaativaksi, mutta samalla oppimisen näkökulmasta todella antoisaksi. On ollut ilo saada tutustua Marja-Liisan kanssa, jakaa yhteisiä mielenkiinnon kohteita sekä työstää tehtävää hyödyntäen molempien omia vahvuusalueita, **Mari Mäki-Kahma-Lahti** kertoo.

– Kehittämistehtävät ovat olleet yksi täydennyskoulutuksen opettavaisimmista sisällöistä. Ne ovat mahdollistaneet teorian soveltamisen käytäntöön ja herättäneet uusia ideoita esimerkiksi TKI-hankeaihioksi. Toivon, että ideat lähtevät elämään päivätyöni kautta. Yhteistyö Marin kanssa on ollut tuottoisaa, kun olemme voineet jakaa tekemistä sekä kiinnostustemme että vahvuusiemme mukaan ja oppia toisiltamme, **Marja-Liisa Järvelä** jatkaa.

Kehittämistehtävissämme olemme halunneet panostaa muun muassa kaskadikäytön periaatteisiin pohjautuvaan ja volyymituotannon mahdollistavaan luonnontuoteraaka-aineiden ja väli-/ lopputuotteiden tuotantoon. Taustalla on ajatus siitä, että luonnontuotealalle olisi tärkeää saada teollisuusmittakaavan toimintaa, joka vahvistaisi alan näkyvyyttä ja asemaa toiminnallisesti, taloudellisesti ja poliittisesti.

Esimerkiksi koivun ja männyn kuorta tuotetaan saha- ja selluteollisuuden sivuvirtoina, joiden jalostusarvoa voidaan nostaa merkittävästi jatkojalostamalla niitä edelleen ennen jäännösmassan polttamista energiaksi. Näiden sivuvirtojen ympärille voisi olla mahdollista rakentaa kansallisia ja EU-tason ohjelmia, strategioita ja tavoitteita vahvasti tukevaa yritystoimintaa, joka tuottaa kansallisesti merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia hyötyjä ekologisesti kestäväällä tavalla.

Opiskelijänäkökulmia laadukkaaseen täydennyskoulutustoteutukseen

Täysipäivätyössä käyvälle täydennyskoulutusopiskelijalle on tärkeää tietää opintoihin liittyvät aikataulut mahdollisimman hyvissä ajoin. Aikataulupalapeliä auttaa merkittävästi se, että asiantuntijaluennot ja yrityspuheenvuorot järjestetään pääsääntöisesti etäyhteydellä ja tallenteet ovat kätevästi saatavilla myös jälkikäteen.

On kuitenkin tärkeää korostaa myös lähipäivien ja yritysvierailujen merkitystä. Juuri siellä verkostomme vahvistuvat ja laajenevat, jonka lisäksi reflektioimme kuultua, nähtyä ja koettua yhteisen tekemisen ja keskustelujen kautta. Välitämme toisillemme kuin huomaamattamme sellaista tietoa ja tunnetta, joiden merkitystä oppimisessa

ei voi väheksyä. Tätä harvemmin itse edes tunnustamme oppimiseksi, niin huomaamattomasti se meissä tapahtuu.

– Kouluttajana työskentelevälle tekee hyvää myös itse astua välillä opiskelijan rooliin, aikatauluttaa työtä ja arkea sekä järjestää tilaa verkko-luennoille, lähipäiville sekä kehittämistehtäville. Tuntee hiostava todellisuus, kun deadline lähestyy, sekä oppia jakamaan omassa tekemisessä aikaa ja vastuuta myös opiskelukaverin kanssa, Mäki-Kahma-Lahti toteaa.

Aikataulujen lisäksi sisältöjen suunnitelmallisuus sekä yksittäisten opintojaksojen että koko täydennyskoulutuksen toteutuksessa on tärkeää ja haastaa epäilemättä koulutuksen toteuttajia. Osa opiskelijoista suorittaa koko täydennyskoulutuksen ja osa jonkin tai joitain opintojaksoja, joten suunnittelu on osin tasapainottelua sen varmistamiseksi, että opintojaksot ovat kattavia, mutta eivät sisällä päällekkäisyyksiä.

– Jokaiseen opintojaksoon on kuulunut myös oppimispäiväkirjan kirjoittaminen. On ollut mielenkiintoista huomata, miten eri opintojaksojen oppimispäiväkirjojen sisällöt linkittyvät toisiinsa – opintojakson aikana on esimerkiksi voinut nousta esille uutta tietoa, joka päivittää tai täydentää

edelliseen oppimispäiväkirjaan kirjattua johtopäätöstä, Järvelä korostaa.

Aikataulutukseen ja suunnitelmallisuuteen liittyvät myös kehittämistehtävien tehtävänannot. Esimerkiksi luonnontuoteraaka-aineiden talteenottoon ja (puoli)viljelyyn liittyvää käytännön koe-toimintaa voidaan pääsääntöisesti toteuttaa vain kasvukauden aikana ja silloinkin ainoastaan kyseisen raaka-aineen kasvu- ja talteenottoaikataulun mukaisesti.

Jos kehittämistehtäviä varten halutaan tuottaa esimerkiksi koetalteenottoon ja/tai -(puoli)viljelyyn liittyviä tuloksia, olisi hyödyllistä saada tiedot kehittämistehtävien tavoitteista heti koulutuksen aluksi. Tämä mahdollistaisi koulutuksen aikaisten kasvukausien hyödyntämisen uuden tai täydentävän tiedon tuottamiseksi.

Sama koskee tuotekehitystehtäviä, joita varten tarvitaan kasvukauden aikana talteenotettavia luonnontuoteraaka-aineita. Selkeiden tavoitteiden lisäksi on tärkeää saada palautetta, joka auttaa uudelleensuuntaamaan tai täydentämään kehittämistehtävän sisältöä tarpeen mukaan.

– Metsälenkillä koiran kanssa. Tuuli on puhaltanut ja irrottanut koivuista oksan pätkiä sekä valkoista kuorta. Nostan maasta puhtaanvalkoisen, rullalle kiertyneen tuohenpalasen sammaleisen kiven päälle ja otan muutaman valokuvan. Aikaisemmin olisin nähnyt hetkessä ainoastaan koivun runkoja ja irrallisen tuohenpalasen, nyt kehittämistehtävän läpikäyneenä ajatus käy astetta rikkaampana, Mäki-Kahma-Lahti tunnelmoi lopuksi.

Mari Mäki-Kahma-Lahti työskentelee maa- ja metsätalouden kouluttajana Hyria koulutus Oy:ssä Hyvinkäällä.

Marja-Liisa Järvelä työskentelee projektipäällikkönä Oulun ammattikorkeakoulun Vähähiilisyyspinoalalla.

Artikkelin kuvat on otettu kirjoittajien tuottamista uusista oppimateriaaleista. Tutustu näihin ja muihin oppimateriaaleihin [Arktiset Aromit ry:n verkkosivuilla](#).

Uusi luonto- ja ympäristöalan työelämätoimikunta aloitti kolmivuotiskautensa

Opetushallitus nimesi uudelle kaudelle (1.1.2024–31.12.2026) 34 työelämätoimikuntaa. Työelämätoimikuntien jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja itsenäisiä ammatinharjoittajia sekä opetusalaan. Enimmillään yhdessä työelämätoimikunnassa on yhdeksän jäsentä. Lisäksi toimikuntien osaamista voidaan täydentää pysyvillä asiantuntijoilla.

Kukin työelämätoimikunta on valinnut keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Puheenjohtajat edustavat työelämää. Jos toimikunnan jäsen eroaa, hänen tilalleen nimetään uusi jäsen.

Luonto- ja ympäristöalan työelämätoimikuntaan valittiin kuusi jäsentä, joista uusia jäseniä ovat opetusalanedustaja Taru Uotila Sykli ry:stä ja työnantajien edustaja Anu Tossavainen Arktiset Aromit ry:stä.

Luonto- ja ympäristöalan työelämätoimikunnan tehtävät

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadun varmistaminen

- seuraamalla ammatillisten tutkintojen järjestämistä valtakunnallisen palaute-, seuranta ja arviointitiedon avulla
- tekemällä tarvittaessa vierailukäyntejä näyttöympäristöihin
- tuottamalla seurannan ja vierailukäyntien yhteydessä kerätyn tiedon pohjalta tietoa näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta toiminnan kehittämiseksi ja hyvien käytäntöjen esiin nostamiseksi
- antamalla lausuntoja osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista opetus- ja kulttuuriministeriön pyynnöstä

Osallistuminen ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen

- tekemällä aloitteita toimialansa tutkintorakenteen ja tutkintojen perusteiden kehittämiseksi

Käsitellä tutkintokoulutuksessa opiskelijan osaamisen arviointia koskevia oikaisupyynnöitä.

Pysy ajan hermolla!

Seuraa näitä sivuja ja tilaa uutiskirjeet, niin tiedät, mitä luonnontuotealalla tapahtuu.

Ajankohtaiset tapahtumat ja yritys- ja tuotehaku:

- <https://aitojamakuja.fi/>
- <https://www.aitoluonto.fi/ajankohtaista/>

Uutiskirjeet:

- <https://aitojamakuja.fi/uutiskirjeet/>
- <https://www.aitoluonto.fi/yhdistys/tilaa-uutiskirjeemme/>

Seuraa viestintäämme:

- <https://www.arktisetaromit.fi/>
- <https://www.facebook.com/arktisetaromit/>

Luonnontuotealan yritysneuvontaa Kemijärvellä

Kemijärvi ja Itä-Lapin seutukunta mahdollistavat erinomaiset puitteet luonnontuotteiden jatkojalostamiselle. Luonto tarjoaa puhtaita, laadukkaita raaka-aineita niin elintarvikkeisiin, hyvinvointi- ja kosmetiikkatuotteisiin kuin lääketieteelliseen käyttöön. Luonnontuoteala nähdään mahdollisuutena kasvattaa liiketoimintaa ja saada alueelle uusia yrityksiä.

Business Kemijärvi on vuokrannut luonnontuotetiloja yrittäjien käyttöön seitsemän vuoden ajan. Vuokrataso on maltillinen ja mahdollistaa näin matalan kynnyksen yrittäjyyden alkutaipaleelle. Kattava laitekanta sopii monenlaisten tuotteiden valmistamiseen teollisessa mittakaavassa.

Lisäksi Rovaniemen koulutuskuntayhtymä REDU:n Kemijärven yksikkö on kouluttanut luonnonvaratuottajia vuodesta 2011.

Meillä on siis tarjolla raaka-aineita, tilat ja tarvittaessa myös osaajia, mikäli jollain yrityksellä

on tarvetta esimerkiksi jatkojalostaa luonnontuotteita vaikkapa alihankintana.

Luonnontuotetiloille toivotaan kovasti uusia yrittäjiä. Vuonna 2017 tiloissa toimi viisi yrittäjää, mutta vauhdikkaan alun jälkeen toiminta on ollut viimeiset vuodet hiljaisempaa.

– Tällöin uskottiin, että toiminta pysyisi elinvoimaisena ja kehittyisi kuin itsestään. Näin ei kuitenkaan käynyt ja nyt olemme aloittaneet toiminnan kehittämisen uudelleen, toteaa Business Kemijärven yritys- ja hankeasiantuntija **Jari Polvi**.

Business Kemijärvi päätti keväällä 2023 hakea Tie Luonnontuotealan liiketoimintaan -hanketta luonnontuotealan kehittämissuunnitelman laatimiseksi. Hanke sai AKKE-rahoituksen Lapin liitolta. Työn tuloksena syntyneen kehittämissuunnitelman mukaisesti alan kehittäminen aloitettiin jo hankeaikana.

Yksi kehittämissuunnitelman toimenpiteistä oli nimetä luonnontuotealalle yritysneuvoja. Alan oman yritysneuvojan katsottiin madaltavan kynnystä ottaa yhteyttä elinkeinopalveluihin, helpottavan tilojen markkinointia ja esittelyjä sekä edistävän yhteistyötä muiden alan kehittäjien, toimijoiden ja oppilaitosten kanssa.

– Luonnontuotteiden ja lähiruuan kysyntä on kasvussa. Haluamme tukea aloittavia ja jo toimivia yrittäjiä yritystoiminnan eri vaiheissa, kertoo Business Kemijärven toimitusjohtaja **Jukka Rinne**.

– Lähiruuan edistämiseksi on esimerkiksi toteutettu useita ammattikalastuksen kehittämishankkeita, sekä satsattu kalahalliin, sen laitteisiin, sekä satama- ja laiturirakenteisiin, jatkaa Rinne.

Hallia vuokrataan kalastajien käyttöön kausimaksua vastaan. Paikallisen kalan kysyntä on kasvanut merkittävästi. Ammattikalastajana toimiva Jarmo Palojärvi kertoo, että pääosa kalasaaliista myydään jo ennakoon. Kysyntää on siis enemmän kuin ehditään pyytää, ja Jarmo toivottaakin uudet kalastajat tervetulleeksi ammattikalastajien kasvavaan joukkoon.

Kirjoittaja työskentelee yritys- ja hankeasiantuntijana Kemijärvellä.

<p>TARJOAA apua, tukea sekä neuvoja matalalla kynnyksellä. Profiloitunut yritysneuvoja luo myös positiivista virettä: alkutuotantoa arvostetaan!</p>	<p>LUONNONTUOTEALAN YRITYSNEUVOJA</p> <p>Maria Kiviniemi</p>	<p>OPASTAA yritystukien ja avustusten hakemisessa, sekä alueelle sijoittumisessa.</p>
<p>KEHITTÄÄ luonnontuotealan, lähiruuan, maatalouden, kala- ja porotalouden näkyvyyttä.</p>		<p>EDISTÄÄ verkostoitumista ja yritysyritystyötä organisoimalla yhteisiä tilaisuuksia ja tapahtumia, kuten yrittäjien aamukahveja. Tunnistaa alihankinta tarpeita.</p>
<p>TEKEE suunnitelmallista tiedottamista tiloista, alan koulutuksista ja yrittäjille tarkoitetuista työpajoista, sekä yhteistyömahdollisuuksista.</p>		<p>TOIMII yhteistyössä eri hankkeiden, kehittäjien ja oppilaitosten kanssa.</p>
<p>VASTAA luonnontuotetiloista; hoitaa vuokrasopimukset, järjestää suursiivoukset, sekä organisoii koneiden ja laitteiden huollot ja korjaukset.</p>		

Teksti: Johanna Palo-Parkkinen

Kuiskiva syntyi kiinnostuksesta luontoon

Luontoalan yritys Kuiskiva syntyi halusta tutustuttaa ihmisiä luonnontuotteiden hyödyntämiseen. Kuiskiva kesyttää villinä kasvaneet luonnontuotteet lempeästi ja paketoine ne helppokäyttöisiksi itse valmistettaviksi tarvikepaketeiksi.

”Voisiko nämä luonnontuotteet tehdä tarvikepaketeiksi?” Idea kainuulaisia luonnonantimia hyödyntävistä tuotteista syntyi sattumalta kesäisenä heinäkuun päivänä vuosia sitten.

Vehreässä luonnossa kivellä istuessa mielesäni pyöri ajatus luonnontuotteiden tuomisesta lähemmäs ihmisiä ja muokkaamisesta helposti käytettävään muotoon. Näin yhä useampi uskaltaisi ylittää kynnyksen tutustua ja kokeilla villin luonnon antimia.

Kiinnostukseni villeihin luonnontuotteisiin oli virinnyt pikkuhiljaa asuessani perheeni kanssa luonnonhelmassa Kainuun maaseudulla. Olin lukenut aiheesta, kuunnellut webinaareja ja koulutuksia, käynyt poimijakoulutuksia ja rekisteröitynyt Kerääjä-rekisteriin*.

Idean syntymän aikaan olin jo sopinut kerääväni erilaisia luonnontuotteita kotimaisille yrityksille, kuten lehtiä, kukkia, siemeniä ja marjoja. Innostus luonnosta löytyviin upeisiin raaka-aineisiin johdatti pian myös opiskelemaan luontoalaa Kainuun Ammattiopistoon. Ammattitutkinto-opinnoissa vierähti kaksi vuotta ja valmistuin luonnontuotejalostajaksi vuonna 2023.

Opiskeluista inspiraatiota yrittämiseen

Opiskelusta sai huikean paljon inspiraatiota alalla toimimiseen ja erinomaisen pohjan luonnontuotteiden tunnistamiseen, keräämiseen, käsittelyyn ja jatkojalostamiseen. Minua kiinnostivat erityisesti luonnontuotteiden jalostaminen elintarvikkeiksi, kosmetiikaksi ja koristetuotteiksi ja valitsin opintoihini niitä kaikkia.

Ammattitutkinnossa syvennytään alaan ja sovelletaan opittua tietoa, joten esimerkiksi valmiita ohjeita muokataan ja kehitetään niistä uusia omien kokeiluiden perusteella.

Mielessä pitkään hautunut idea villejä luonnontuotteita sisältävistä tarvikepaketeista konkretisoitui opintojen aikana, kun kehittelemieni opintojen näytöissä liikeideaan sopivia tarvikepaketteja.

Kuiskiva alkoi harjoitusyrityksenä opintojeni ohella ja vuoden 2024 alusta Kuiskiva merkittiin PRH:n (Patentti ja Rekisterihallitus) yritysrekisteriin.

*Kerääjä.fi on luonnontuotteiden keruusta kiinnostuneiden, alan kouluttajien sekä raaka-aineita välittävien ja tarvitsevien yritysten yhteinen verkkopalvelu, jota ylläpitää Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry.

Käsityötä Kainuun hiljaisista metsistä ja Oulujärven avarista maisemista

Kuiskivan artesaaniryhmän valmistamissa tarvikepaketeissa vihreänä lankana ovat kainuulaiset villinä kasvaneet luonnontuotteet. Kerään luonnon raaka-aineet käsin kotini lähialueilta ja kuivaan ja käsittelen ne omassa kuivatushuoneessa, joka on saanut some-seuraajan ehdotuksesta nimekseen Saunio.

Pieni punainen rakennus on muutettu pihasaunasta Kuiskivan työskentelytilaksi ja se on keruukaudella kovassa käytössä päivittäin. Tarvikepaketteihin pakataan kuivattuja, huoneenlämmössä säilyviä, mahdollisimman pitkälle kotimaisia raaka-aineita ja tarvikkeita sekä selkeät ohjeet tuotteiden valmistamiseen.

Sisällön valmistaminen on tehty helpoksi ja onnistuu jokaisen kodin perusvälineillä. Osa paketeista myös ohjeistaa luonnontuotteen oma toimimiseen tunnistamiseen, keräämiseen ja kuivatamiseen, jotta halutessa ihania tuotteita voi valmistaa uudelleen. Harkittu sisältö on mitoitettu tuotteiden valmistamiseen, eikä materiaaleista jää hukkaa.

Tarvikepaketit ovat kiva ja turvallinen tapa tutustua villoihin luonnontuotteisiin ja ohjeiden

avulla pääsee itse kokeilemaan kotimaisen luonnon aarteiden hyödyntämistä. Aiheina paketeissa ovat tällä hetkellä elintarvikkeet ja koristetuotteet, myöhemmin myös kosmetiikka.

Tarvikepakettien lisäksi valmistan Kuiskivassa pieniä eriä elintarvikkeita luonnontuotteista, kuten mausteita, yrttihaudukkeita ja siirappia sekä kerään askartelutarvikkeita kainuulaista luonnosta. Kaikki tuotteet ovat tilattavissa verkkokaupasta www.kuiskiva.fi. Tuotteita tulee mahdollisesti myös jälleenmyyntiin ja olen vaihtelevasti mukana Kajaanin lähialueen myyntipahtumissa.

Moneen tilanteeseen sopivia tuotteita

Kuiskivan itse valmistettavat tarvikepaketit sopivat monelle ja moniin tarkoituksiin. Tuotteita voi valmistaa arjen piristykseksi tai juhlien maistuvaksi herkuksi.

Kotimainen, pienyrittäjän erottuva tuote on mukava viedä lahjaksi tai tuliaisiksi kyläpaikkaan ja näppärän kokoinen huoneenlämmössä säilyvä paketti on helppo ottaa mukaan vaikka mökille. Tarvikepaketin valmistaminen sopii hyvin myös tekemiseksi yhteiseen ajanviettoon esimerkiksi työ- tai kaveriporukalle.

Mistä Kuiskiva kuiskii?

Ajattelen, että luonnolla on meille paljon annettavaa ja kerrottavaa, jos vain maltamme herkistyä hetkeksi kuuntelemaan. Halusin yrityksen nimen liittyvän jollakin lailla luontoon ja kuvaavan positiivisesti luonnon herkkyyttä ja hiljaista viestitelyä.

Pitkän harkinnan ja sanojen pyörittelyn jälkeen Kuiskiva nimi tuntui oikealta. Siitä syntyi villinä kasvaneita luonnontuotteita lempeästi kesyttävä Kuiskiva. Kuiskivan toimintaa voi seurata Instagramissa: @luonnostakuiskiva, Facebookista: Kuiskiva ja lisäksi neljä kertaa vuodessa ilmestyy sähköinen uutiskirje Kuiskuttelua. Kuiskuttelua voi tilata Instagramin kohokohdista.

Kynnysten madaltamista Kuiskivan tuotteilla

Kuiskiva syntyi halusta tuoda villejä luonnontuotteita lähemmäs ihmisiä. Kaikilla ei ole mahdollisuutta lähteä puhtaaseen luontoon etsimään ja keräämään luonnontuotteita. Moni miettii, mitä ihmettä sieltä luonnosta voi kerätä ja mitä kerätyistä tuotteista sitten tehdään.

Marjoja ja sieniä käytetään yleisemmin, mutta villiyrtit ja villivihannekset ovat harvemmin arjen ruokapöytää rikastamassa. Ihmisillä voi olla myös pelkoja, että kerää vahingossa myrkyllisiä kasveja ja sitten ei uskalla kerätä ollenkaan. Näitä kynnyksiä tahdon Kuiskivassa madaltaa ja tehdä luonnontuotteisiin tutustumisesta ja hyödyntämisestä kivaa, helppoa ja turvallista.

Haluan yrityksessäni tuoda esille myös niitä lukuisia hyötyjä, joita villien luonnontuotteiden käyttämiseen ja luonnossa liikkumiseen liittyy. Muutamia hyviä syitä mainitakseni: Villit luonnontuotteet ovat usein terveellisempiä kuin kaupasta ostetut ja ne ovat peräisin läheltä, ko-

timaasta. Villit luonnontuotteet kasvavat ilman ihmisen toimintaa ja panostuksia esimerkiksi lämpöön, veteen, valoon ja lannoitteisiin.

Kotimaiset villit luonnontuotteet ovat usein ulkomaisia serkkujaan eettisempiä ja poimittu vastuullisemmin. Kotimaisten luonnon antimien kerääminen voi olla osa varautumista ja omavaraisuutta.

Ja, jos on vielä mahdollisuus itse kerätä luonnosta käytettävät raaka-aineet, niin saa lisäksi kaupan päälle roppakaupalla luonnon hyviä terveysvaikutuksia. Jo 10–20 minuuttia riittää laskemaan sykettä ja verenpainetta. Luonnossa oleillessa stressihormonien taso laskee ja hyvänolon hormonien tuotanto nousee. Luonto saa myös tutkitusti ajattelemaan ja suhtautumaan asioihin lempeämmin.

Siinäpä monia syitä kuunnella luonnon kuiskuttelua!

Kuivatushuone Saunio.

Työn oppimista toisiltamme

Oulun 4H-yhdistys on järjestänyt luonnontuotteiden, esimerkiksi kihokin keräystä vuosikymmenten ajan. Vuonna 2023 koimme kaksi toimintaamme liittyvää tärkeää tapahtumaa, kun **Vanathy Erambamoorty A. Vogelilta** Sveitsistä vieraili Suomessa, ja kun **Miia Konttinen** ja **Sirkka Vahtola** Oulun 4H-yhdistyksestä vierailivat Sveitsissä.

Vanathy Oulussa – hieman sateista, mutta ihmiset lämpimiä ja motivoituneita keräämisestä

Vanathy on opiskellut maanviljelyä ja työskentelee A. Vogel -yhtiöllä Sveitsissä. Hän vastaa tuoreista kasveista joita A. Vogel AG vastaanottaa. Vanathy johtaa GACP (Good Agricultural and Collecting Practice) -tarkastuksia, joissa hän haastattelee tavarantoimittajia ja vierailee paikan päällä.

Vanathy tuli Ouluun vierailulle heinäkuussa 2023 ja sai tietää kihokin poiminnasta suolta, sen vastaanotosta ja säilönnästä. Vanathy tutustui myös maastoon, jossa kihokki kasvaa sekä varsinaiseen vastaanottokeskukseen Ylikiimingissä.

Vanathyn mielestä mieleenpainuvinkin asia hänen matkallaan oli se, kuinka hyvin luonnon monimuotoisuus on turvattu Suomessa. Hän muistaa yhä luonnon kauneuden ja ihmisten lämmön sekä ystävällisyyden. Kysyttäessä säästä ja hyttysistä Vanathy vastaa sään olleen miellyttävä

niiden parin päivän aikana hänen vieraillessaan täällä. Hieman sadetta, ei liian kylmää, mutta ei liian lämmintäkään. Ensimmäisten tuntien aikana muutamat hyttysset häiritsivät häntä, mutta muuten hän sai olla rauhassa.

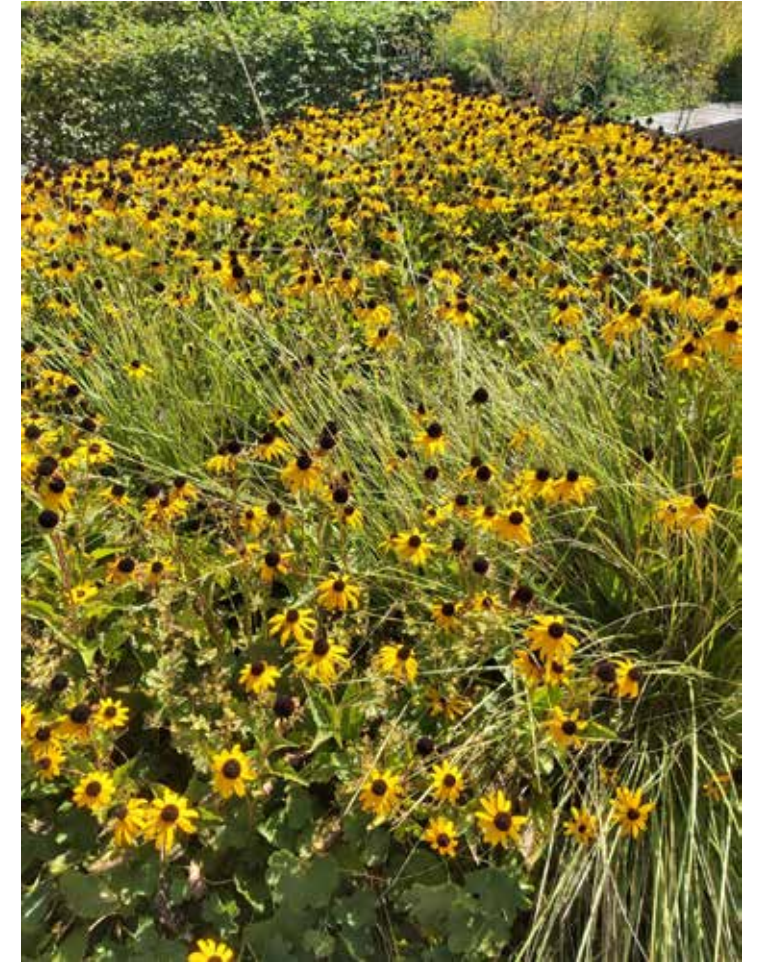
Vanathyn mielestä on mukavaa, että täältä löytyy yhä ihmisiä, jotka ovat motivoituneita poimaan kihokkia ja jotka tietävät paikkoja, joista niitä voi löytää. Paikalliset ihmiset ovat ylpeitä työstään ja tietämyksestään.

Palkojen sijainnit ovat poimijoiden salaista tietoa, joten ne on pidettävä salassa. Hän ymmärtää tämän, mutta pitää myös tärkeänä, että tietoa poimintapaikoista siirtyy seuraavalle sukupolvelle, jotta tämä harrastus ja työ ei katoa, ja että sen harjoittaminen pysyy kestäväällä tasolla.

Miia ja Sirkka Roggvilissa – lämmin puutarhajuhla A. Vogel AG:n pääkonttorilla

A. Vogel AG kutsui Sirkan ja Miian, Oulun 4H-yhdistyksen työntekijät, sadannen vuosipäivänsä juhlistuksiin Roggwiliin, Sveitsiin. Juhlat pidettiin syyskuussa 2023, kun Sveitsissä oli yhä hyvin lämmintä.

A. Vogel AG:n pääkonttori sijaitsee Roggvilissa, missä monenlaisia kasveja mm. viljellään ja niiden kasvuolosuhteita tutkitaan. Kun esimerkiksi kihokkia lähetetään Suomesta Sveitsiin, sen laatua tutkitaan täällä laboratoriossa.

Sadas vuosipäivä oli juhla, missä vieraat saivat oppia A. Vogel AG:n historiasta, näkivät useita työdemonstraatioita, esitelmää moninaisista tuotteista ja samaan aikaan pääsivät tutustumaan tuotantolaitokseen ja siihen, millaisen prosessin tuotteet käyvät läpi.

Kokemuksena vierailu A. Vogel AG:hen oli mahtava ja paikka oli mielenkiintoinen. Sirkka ja Miia, jotka ovat työskennelleet luonnontuotteiden parissa pitkän aikaa, pääsivät näkemään minne pohjoisen soilla poimitut kihokit päätyvät ja missä niistä tehdään tuttua kihokki-yskänlääkettä.

Vierailun aikana kävi selväksi myös se, että täällä pohjoisessa kasvaa maailman parasta kihokkia tähän tarkoitukseen.

Kerääjä.fi

auttaa luonnontuotteiden kysyntää ja tarjontaa kohtaamaan

Kerääjä.fi on luonnontuotteiden keruusta kiinnostuneiden, alan kouluttajien sekä raaka-aineita välittävien ja tarvitsevien yritysten yhteinen verkkopalvelu.

Kerääjä.fi-palvelun avulla kerääjät saavat tietoa luonnontuotteista, alan koulutuksista ja tarvittavista raaka-aineista. Yritykset puolestaan saavat mahdollisuuden parantaa raaka-aineiden saatavuuttaan. Palvelu sopii työkaluksi raaka-ainehankintaan niin jalostusyriyksille kuin ammattikeittäille.

Uudehossa palvelussa on jo lähes 1 000 rekisteröitynyttä luonnontuotteiden kerääjää, joille palvelu tarjoaa tiedon ja yhteyksien lisäksi sähköisen kerääjäkortin. Kortti on talletettavissa tai tulostettavissa pdf-muodossa.

Verkosta löytyvän kortin avulla kerääjä osoittaa hallitsevansa lajintunnistuksen, keskeiset kestävän keruun menetelmät, laatukriteerit ja raaka-aineen esikäsittelyn. Monet kerääjät ovat jo saaneet merkintöjä uuteen sähköiseen kerääjäkorttiinsa.

Kerääjäkorttikoulutus on valtakunnallinen, yhdenmukainen koulutus luonnontuotteiden keruutoimintaan perehdyttämiseksi. Lajikohtaiset suoritus tiedot talletetaan järjestelmään, joka korvaa aiemmin käytössä olleiden paperisten kerääjäkorttien kirjoittamisen.

Kerääjäkoulutuksia järjestävät luonnontuotelaalle ammatillisen koulutuksen kautta pätevi-

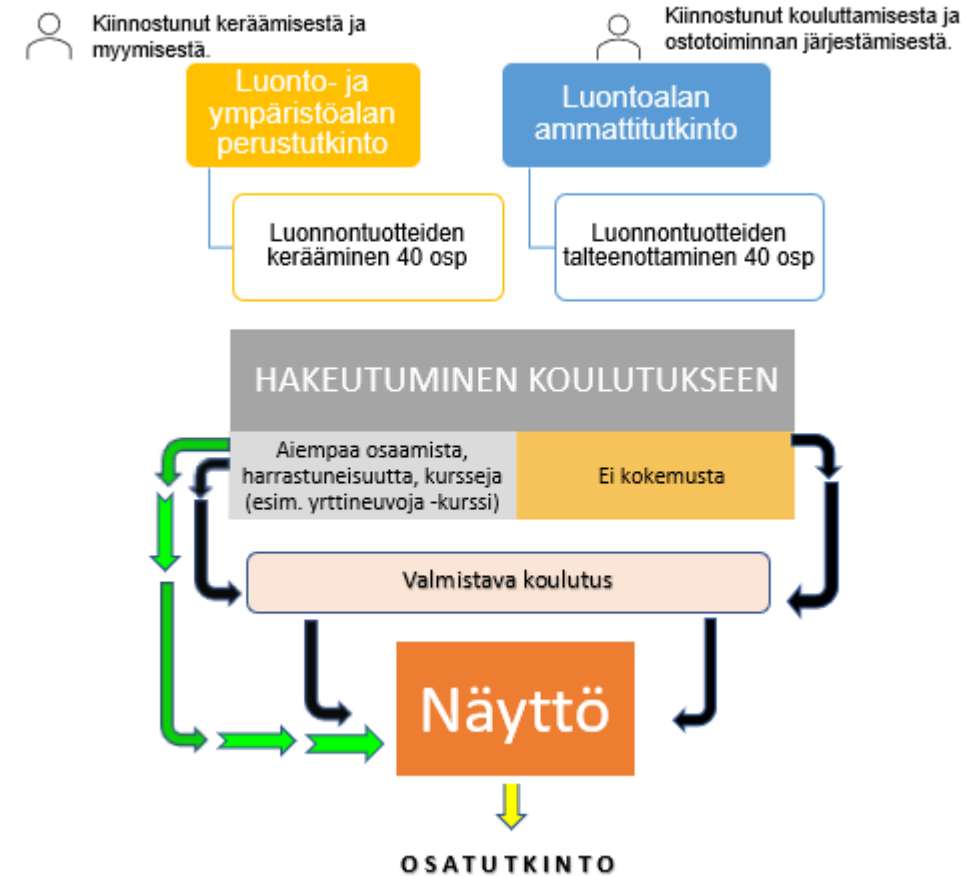
tyneet kouluttajat eri puolilla Suomea. Palveluun on hyväksytty yli 50 kouluttajaa, joita löytyykin jo liki kaikista Suomen maakunnista.

Laadukkaita raaka-aineita turvallisesti

Raaka-aineiden tarvitsijat ja ostajat voivat tavoittaa palvelun kautta hankinta-alueensa kerääjät tai luonnontuotteita välittävät toimijat sekä ilmoittaa tarvittavista raaka-aineista. Kerääjä.fi-rekisterin kautta kohtaavat siten sekä laadukkaiden raaka-aineiden myyjät että ostajat. Ostava yritys voi muodostaa rekisterin haku- ja viestitoimintojen kautta oman alueensa kerääjäverkostoja tai suunnitella keruuta jopa valtakunnallisesti.

Ostajayritys voi rekisterin avulla varmistua, mihin kasvinosiin kerääjä on saanut merkinnät ja varmistanut osaamisensa. Osaavilla kerääjillä on keskeinen rooli luonnontuotteiden laadun ja turvallisuuden sekä kestävän keruutavan varmistamisessa.

Elintarvikkeita ja kosmetiikkaa, mutta myös eläinten rehuja ja hoitovalmisteita valmistavilta yrityksiltä vaaditaan tarkkaa omavalvontaa tuotannossa, mutta yhä useammin myös laajoja laatu järjestelmiä. Yksi tärkeimmistä asioista on

raaka-aineen laadunhallinta ja siihen kuuluvat vastaanottotarkastukset. Kerääjä.fi-rekisteriin merkityt kerääjät tunnistavat lajit ja kerättävät kasvinosat, ja osaavat kerätä niitä laadullisesti oikein.

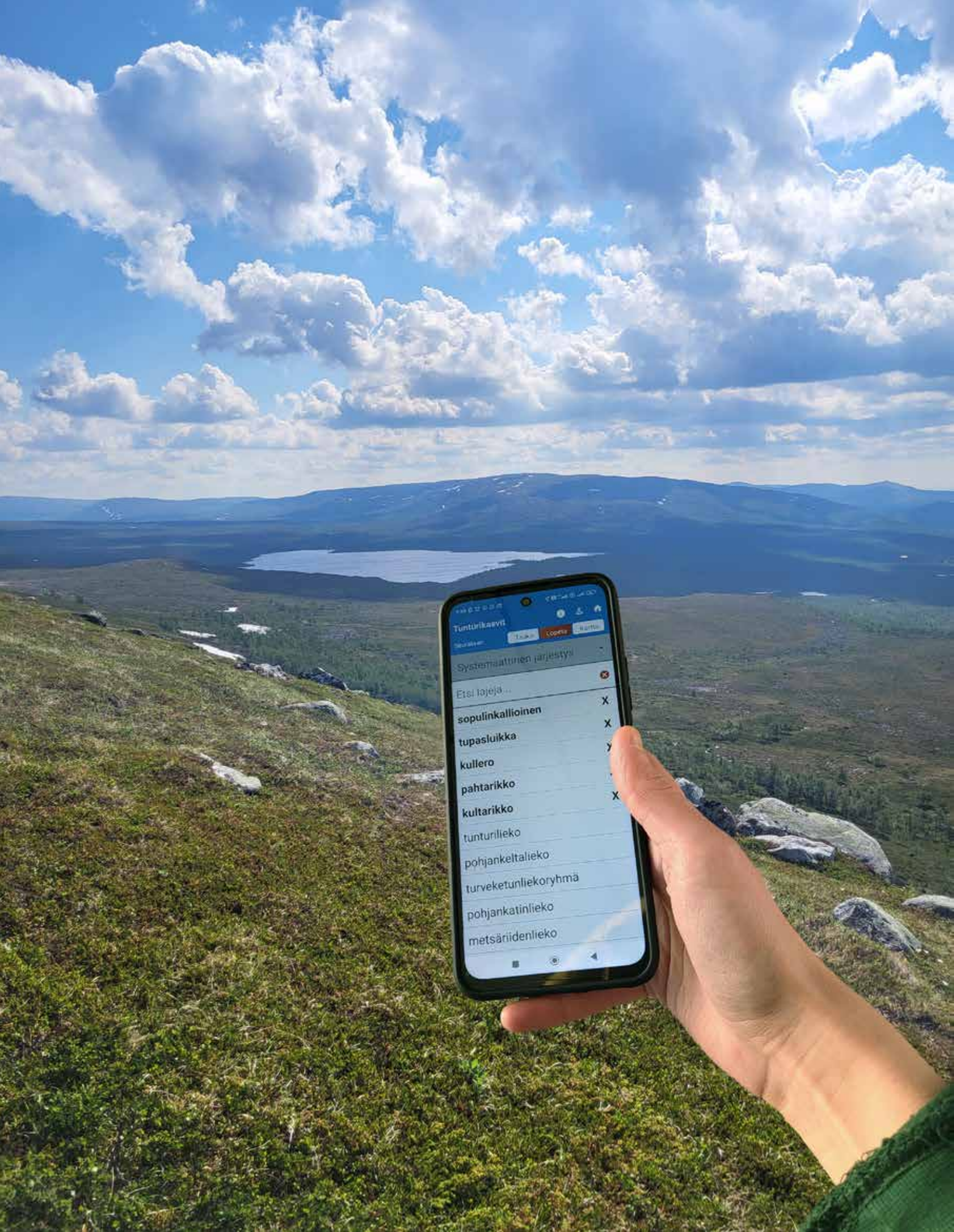
Palvelusta löytyy kasvukaudella vilkastuvan kurssitarjonnan lisäksi tietoa luonnontuotteista ja niiden keruusta. Luonnontuotteiden lajintunnistusta, kasvupaikkoja sekä keruu- ja käsittelyohjeita käsitteleviin kuvauksiin on tallennettu mukaan noin 300 kuvaa seliteteksteineen. Raaka-aineita koskeissa teksteissä on vielä paljon täydennettävää, mutta sisällön täydennystyö jatkuu.

Lisätietoja palvelusta antaa Juha Rutanen, Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry, juha.rutanen@aitoluonto.fi, <https://www.keraaja.fi/>

Muistatko minut?

Kannustan tänäkin vuonna kaikkia keräämään luonnontuotteita. Ostopisteet kootaan jälleen [nettisivuillemme](#). Kurkkaa muistin virkistykseksi myös [Keruukaveri-kampanjan verkkosivulle!](#)

Teksti: Ronja Saarinen, Valeria Valanne

Osallistu retkilläsi Luomuksen kansalaistiedehankkeisiin!

Lajitiedolla on tärkeä rooli eliöiden runsauden ja levinneisyyden tutkimisessa sekä luonnon monimuotoisuuden seurannassa. Luonnontieteellinen keskusmuseo tarjoaa mahdollisuuksia osallistua kansalaistieteeseen niin aloittelijoille, kuin kokeneemmille lajintunnistajille.

Luonnontieteellinen keskusmuseo, eli Luomus, koostuu Luonnontieteellisestä museosta Helsingissä, kasvitieteellisistä puutarhoista Helsingin Kaisaniemessä ja Kumpulassa, sekä suunnattomasta määrästä luonnontieteellisiä kokoelmia.

Luomuksessa tehdään myös paljon luonnontieteellistä tutkimusta, sekä koordinoidaan useita seurantahankkeita, joissa kansalaisten luontohavainnot muodostavat tärkeää tietoa lajistomme tuntemuksen kartuttamiseksi, sekä tutkimuksen ja luonnonsuojelun pohjaksi. Tämä tieto on koottu Lajitietokeskukseen, jossa se on myös kaikkien saatavilla!

Suomen Lajitietokeskus kerää ja yhdistää suomalaisen lajitiedon yhtenäiseksi ja avoimeksi kokonaisuudeksi. Lajitietokeskuksen portaali löytyy osoitteesta laji.fi. Lajitietokeskusta ylläpitää Luomus, sekä useat yhteistyötahot.

Sivustolla on avoimesti saatavilla suunnaton määrä lajihavainnoja, jotka koostuvat erilaisista lajitietokannoista, sekä kansalaisten ilmoittamista lajihavainnoista. Laji.fi:stä löytyy myös esimerkiksi kaikki Luomuksen digitaaliseen muotoon laadi-

tut kokoelmanäytteet esimerkiksi yli miljoonasta hyönteisestä ja kasvista.

Laji.fi-palvelussa voi myös pitää kirjaa omista lajihavainnoista, osallistua seurantoihin ilmoittamalla havaintojaan, sekä etsiä tietoa eri lajeista ja niiden esiintymisestä. Tällä hetkellä havaintoja on yli 50 miljoonaa, ja havaittuja lajejakin yli 47 tuhatta.

Lajitietoa kertyy useista eri lähteistä, ja erityisesti kansalaisten havainnoilla on suuri rooli luonnon monimuotoisuuden seurannassa. Ilman harrastajien lajihavainnoja ja osallistumista lajistonseurantoihin tuntemuksemme Suomen luonnosta olisi paljon huonompi kuin se nykyään on.

Havaintoja ja havainnoitsijoita kuitenkin tarvitaan enemmän! Luomuksen kansalaistiedehankkeet kannustavat havaintojen ilmoittamiseen, sekä innostavat lajintuntemuksen pariin ja ympäristön tarkkailuun. Kun oppii tunnistamaan lajeja, on luonnossa kulkeminen aivan uudenlainen kokemus.

Ympäristöstä voi oppia paljon uutta lajeja tunnistamalla. Ulkona liikkuminen ei koskaan ole tylsää, sillä kulman takana voi odottaa mikä tahansa laji, oli se sitten entuudestaan tuttu valkovuokko tai uusi tuttavuus, kuten kimalaiskuoriainen, keltaröyhelö tai pihatähtimö.

Mobiilivihko-sovelluksella voi ilmoittaa havaintoja helposti suoraan maastosta! Kuva: Valeria Valanne.

Lajintuntemusta kaikenikäisille: 100 laji-haaste

Etenkin aloittelijoille tarkoitettussa 100 laji-haasteessa pyritään havainnoimaan vähintään sata laji kasveja, hyönteisiä tai sieniä vuoden 2024 aikana. Haasteen voi suorittaa yhden tai useamman eliöryhmän osalta (100 laji/eliöryhmä).

Havainnoinnin tukena ovat 150 lajin peruslajilistat jokaisesta eliöryhmästä. Nämä peruslajit ovat Suomen luonnossa esiintyviä helposti havaittavia lajeja eri elinympäristöistä.

Lajilistan lajeista löytyy myös kuvia ja lajikuva-uksia Luomuksen sivuilta ja haasteen sosiaalisesta mediasta. 100 laji -haaste sopii erinomaisesti myös harrastusryhmille tai koululuokille! Lapset voivat tehdä havaintoja opettajan tai ohjaajan opastuksella.

Lisätietoa ja osallistumisohjeet löytyvät [Luomuksen verkkosivuilta](#).

Lajistonseurantaa konkareille: täydelliset listat

Luomus on kehitellyt myös lajistonseurantaa, jossa tarvitaan apua kokeneemmilta luontoharrastajilta ja lajistontuntijoilta. Havaintoja kannustetaan ilmoittaman täydellisinä lajilistoina suoraan maastossa Mobiilivihko-sovelluksella. Tämän uuden menetelmän tavoitteena on kerätä ainestoa, joka vastaa valtakunnallisten systemaattisten seurantojen avulla tuotettua laadukasta aineistoa.

Täydellisiä listoja voi kuitenkin täyttää matalalla kynnyksellä niistä lajiryhmistä, jotka itseä kiinnostaa. Täydellisiä listoja voi täyttää sudenkorennoista, perhosista, kimalaisista, sienistä, jäkälistä, kasveista, sekä matelijoista ja sammakkoeläimistä.

Täydellinen lista on lista kaikista tietyn lajiryhmän lajeista, jotka on havaittu kullakin retkellä. Tällöin sen lisäksi, että tiedetään mitä lajeja retkeltä havaittiin, voidaan päätellä mitä lajeja jäi

Kuva: Ronja Saarinen

havaitsematta. On yhtä tärkeää tietää mitä lajeja paikalla esiintyy kuin mitä lajeja taas ei esiinny. Täydellisen listan kerääminen onnistuu missä tahansa ja milloin tahansa, oli kyse sitten lyhyestä maastokäynnistä tai pidemmästä retkestä.

Täydellisen listan täyttämiseen riittää, että havainnoija pyrkii tunnistamaan lajeja parhaansa mukaan, ja lista on silti 'täydellinen' vaikka kaikkia lentäviä kimalaisia tai sudenkorentoja ei ehtisikään tunnistaa. Täten täydellinen lista tarjoaa otoksen niistä lajeista, jotka havainnoija kyseisellä ajanhetkellä ympäristöstään havaitsi.

Täydellisiä listoja voi täyttää joko Lajitietokeskuksen Mobiilivihko-sovelluksella tai Laji.fi-sivustolla. Mobiilivihko on saatavilla Android- ja iOS-laitteille ja se on suunniteltu erityisen helpoksi käyttää maastossa. Kiitos kun tallennat havaintosi!

Lisätietoa Täydelliset listat-seurannoista löydät [Luomuksen sivuilta](#).

Luonnonyrtilä tutuiksi -opas innostaa luonnonyrtilä maailmaan

Luonnonyrtilä lajivalikoima on runsas, ja niitä voi käyttää lukuisin eri tavoin. Marttaliiton ja Arktiset Aromit ry:n yhteistyössä tekemä opas esittelee yksitoista luonnonyrtilä käyttö- ja käsittelyohjeineen.

Luonnonyrtilä ovat muiden luonnontuotteiden tavoin erinomaisia niin ravitsemuksen kuin ympäristön kannalta. Satokaudella luonnonyrtilä kannattaa käyttää runsaasti ja hyödyntää niiden tuoret aromit.

Luonnonyrtilä voi myös säilöä eri menetelmillä ja varastoida näin niiden maut ja hyödylliset ominaisuudet käytettäväksi talven aikana.

Luonnonyrtilä tutuiksi -opas esittelee 11 luonnonyrtilä. Oppaassa on sekä luonnonyrtilä tunnistamiseen ja kasvupaikkoihin liittyvää tietoa että ohjeita niiden käyttöön ja käsittelyyn.

Oppaaseen on valittu mukaan sellaisia yrtilä, jotka on helppo tunnistaa ja joita esiintyy runsaasti. Useimmat oppaan yrtilä sopivat myös säilöntään.

Esittelyssä ovat jauhosavikka, käenkaali, maitohorsma, mesiangervo, niittysuolaheinä, isonokkonen, pihatähtimö, poimulehti, siankärsämä, voikukka ja vuohenputki. Resepteistä mainittakoon yrtilä salaatinkastike, ketunleipäpesto ja vuohenputkiletut. Näiden lisäksi oppaassa on ohjeet myös vaarallisimpien luonnonkasvien, myrkkyykeison ja myrkkyykatkon tunnistamiseen.

Oppaita voit tilata [Arktiset Aromit ry:n verkkosivuilta](#).

Luonnosta Sinulle

TEEMANUMERO:

LUONNONTUOTEALAN KOULUTUS

arktisetaromit.fi
arcticingonberry.fi
arcticbilberry.fi

Maa- ja metsätalous-
ministeriö